

KUNGLIGA
ÅRSREDOVISNING
2017
OPERAN

INNEHÅLL

SID 3 *VD har ordet*

SID 4 *Opera, Balett och Unga på Operan 2017*

SID 10 *Förvaltningsberättelse*

SID 13 *Verksamheten 2017 i siffror*

SID 17 *Resultat och ställning*

SID 23 *Noter*

SID 28 *Bolagsstyrningsrapport*

SID 34 *Revisionsberättelse*

SID 39 *Hållbarhetsredovisning*

SID 54 *GRI-index*

SID 58 *Revisors rapport av Operans hållbarhetsredovisning*

VD HAR ORDET

NÅR ÅRET GICK mot sitt slut hände något som för alltid ändrade historieskrivningen av det svenska samhället och scenkonstbranschen i synnerhet. Uppropen kring #metoo tog oss alla med storm och aldrig tidigare har vår bransch fått en så omfattande medial uppmärksamhet som då. Hade vi fått önska hade vi självklart hellre sett nyhetsajterna fyllas med texter och bilder kring vår konstnärliga verksamhet.

Trots detta ser jag det som hänt som något mycket positivt. För Operans del har det inneburit ett intensivt arbete med att aktualisera redan befintlig policy, aktivera våra handlingsplaner, skapa samtalsforum och utbilda chefer och personal i vilka värdegrunder som gäller för Operan som arbetsplats. Men också att resonera kring den inre kultur som ibland skapar informella strukturer och tillåter gamla hierarkiska strukturer.

Under samma period kan vi konstatera att Operan konstnärligt har haft ett av sina mest framgångsrika år med en bredd i repertoaren som lockat fler unga och första-gångsbesökare än tidigare. Att en nyskriven opera som *Dracula* och balettföreställningen *Alice i Underlandet* skulle fylla salongen till sista plats under hösten och öka antalet besökare under 40 år är i sig en sensation samtidigt som *Glada änkan* med bl a Henrik Dorsin drog en helt ny publik till huset. Året har konstnärligt generellt präglats av en ovanligt stor bredd i repertoaren och Unga på Operans fantasifulla föreställning för bebisar, *Myriader av världar*, är ytterligare ett steg i den konstnärliga utvecklingen med bredd och spets.

Sedan regeringsbeslut togs i december 2016 att gå vidare med projektet »Ny Opera i Operan« har arbetet med att upphandla konsulter och ta fram lokalprogram, med utgångspunkt ifrån förstudien, pågått i samarbete med Statens Fastighetsverk. Projektet befinner sig vid årets slut i ett spännande skede där ritningar börjar ta form och såväl möjligheter som svårigheter infinner sig. Lyckade ombyggnadsprojekt av äldre operabyggnader runt om i Europa fungerar som inspiration och ger vid

handen att ett hus med kulturhistoriska värden kan bli ett fullt modernt fungerande hus som ger förutsättningar för scenkonstens utveckling i framtiden.

Operan har under året haft tydliga strategiska mål för arbetet med hållbarhet och engagerat flertalet medarbetare att verkligen delta. Avgörande har varit att målen är tydligt genomförbara i våra dagliga arbetsprocesser.

Demokrati- och jämlikhetsfrågan, konstens relevans i dagens samhälle är ständigt närvarande i diskussioner kring våra produktioner i form av publiksamtal, seminarier, paneler och presentationer. Under året har fler arrangemang än tidigare möjliggjorts vilket även ökat vår tillgänglighet.

Operan insåg tidigt digitaliseringens positiva inverkan på spridningen av konsten. I år har arbetet intensifierats genom att en långsiktig strategi tagits fram och Operans digitala kanaler utökats. Som nationalscen vill vi finnas i hela landet och idag finns fler kanaler för ändamålet än tidigare. Operan vill ligga i framkant och därmed vara tillgänglig för alla.

Operan satte för året ett högt intäktsmål och kan nu glädjande avsluta med starka siffror vad gäller biljettförsäljningen. Avgörande är att den konstnärliga kvaliteten fortfarande ligger på hög nivå.

Samverkan är en viktig del av vår utveckling och här har flera av våra partners som Stockholms stad, Solna kommun, Hovstaterna, Folkets Hus och Parker, SVT, SR, Donationsfonden m fl varit avgörande för Operan och vårt arbete att nå så många medborgare som möjligt.

Min vision för Operans framtid är att vi ska vara en nationalscen, som genom att beröra människor, är och förblir en viktig komponent i ett demokratiskt samhälle med högt ställda förväntningar på konsten samtidigt som vi är bärare av starka, sunda värdegrunder.

Jag vill tacka mina fantastiska medarbetare, vår engagerade styrelse, våra hängivna ambassadörer och vår härliga publik för ett mycket framgångsrikt år!

Birgitta Svendén
VD/OPERACHEF

OPERA

Kungliga Hovkapellet, operasolister och Kungliga Operans kör, med kormästare James Grossmith och biträdande kormästare Martin Virin, har medverkat i produktioner under 2017.

ASKUNGEN

MUSIK *Gioachino Rossini*
TEXT *Jacopo Ferretti*
DIRIGENT *Jean-Christophe Spinosi och Fredrik Burstedt*
REGI *Lindy Hume*
SCENOGRAFI OCH KOSTYM *Dan Potra*
LJUS *Matthew Marshall*

PREMIÄR *25 november*
ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR *8*
ANTAL BESÖKARE *7 628*

DRACULA

MUSIK *Victoria Borisova-Ollas*
TEXT *Claes-Peter Hellwoig och Kristian Benkö*
DIRIGENT *Karen Kamensek*
REGI OCH LJUS *Linus Fellbom*
SCENOGRAFI OCH KOSTYM *Dan Potra*
KOREOGRAFI *Lars Bethke*
PREMIÄR *28 oktober*

ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR *13*
ANTAL BESÖKARE *14 677*

FEDORA

MUSIK *Umberto Giordano*
TEXT *Arturo Colautti efter Sardous pjäs*
DIRIGENT *Tobias Ringborg*
REGI *Christof Loy*
SCENOGRAFI, KOSTYM OCH MASK *Herbert Murauer*
LJUS *Olaf Winter*
VIDEO *Hobi Jarne, Velourfilm*
DRAMATURG *Thomas Jonigk*

ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR *5*
ANTAL BESÖKARE *4 400*

GLADA ÄNKAN

MUSIK *Franz Lehár*
 TEXT *Henrik Dorsin efter Victor Léon och Leo Stein*
 DIRIGENT *Joakim Unander/Stefan Klingele/Per-Otto Johansson/Fredrik Burstedt*
 REGI *Ole Anders Tøndberg*
 DRAMATURG *Katarina Aronsson*
 SCENOGRAFI *Erlend Birkeland*
 KOREOGRAFI *Roine Söderlundh*
 KOSTYM & MASK *Maria Geber*
 LJUS *Ellen Ruge*

PREMIÄR *21 januari*
 ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR *35*
 ANTAL BESÖKARE *36 728*

JENUFA

MUSIK *Leoš Janáček*
 TEXT *Leoš Janáček efter en pjäs av Gabriele Preissová*
 DIRIGENT *Lawrence Renes och Jonathan Darlington*
 REGI *Annilese Miskimmon*
 SCENOGRAFI, KOSTYM OCH MASK *Nicky Shaw*
 KOREOGRAFI *Kally Lloyd-Jones*
 LJUS *Mark Jonathan*

PREMIÄR *18 mars*
 ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR *12*
 ANTAL BESÖKARE *7 771*

LA BOHÈME

MUSIK *Giacomo Puccini*
 TEXT *Luigi Illica och Giuseppe Giacosa*
 DIRIGENT *Rafael Payare och Alexander Joel*
 REGI, SCENOGRAFI, KOSTYM, MASK OCH LJUS *José Cura*
 DRAMATURG *Katarina Aronsson*

ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR *12*
 ANTAL BESÖKARE *11 684*

MANON LESCAUT

MUSIK *Giacomo Puccini*
 TEXT *Marco Praga, Domenico Oliva, Luigi Illica och Giuseppe Giacosa*
 DIRIGENT *Marc Soustrot*
 REGI *Knut Hendriksen*
 SCENOGRAFI *Lars Östbergh*
 KOREOGRAFI *Carina Jarlemark*
 KOSTYM *Annsöfi Nyberg*
 LJUS *Hans-Åke Sjöquist*

ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR *10*
 ANTAL BESÖKARE *8 500*

MASKERADBALEN

MUSIK *Giuseppe Verdi*
 TEXT *Antonio Somma efter Eugène Scribe*
 DIRIGENT *Pier Giorgio Morandi*
 REGI *Tobias Theorell*
 SCENOGRAFI, KOSTYM OCH MASK *Magdalena Åberg*
 LJUS *Ellen Ruge*
 DRAMATURG *Katarina Aronsson*

ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR *8*
 ANTAL BESÖKARE *8 724*

TROLLFLÖJTEN

MUSIK *Wolfgang Amadeus Mozart*
 TEXT *Emanuel Schikaneder*
 DIRIGENT *Ben Gernon och Marie Rosenmir*
 REGI OCH SCENOGRAFI *Ole Anders Tøndberg*
 KOSTYM *Maria Geber*
 LJUS *Ellen Ruge*
 DRAMATURG *Katarina Aronsson*

ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR *11*
 ANTAL BESÖKARE *10 041*

RAGNARÖK

MUSIK OCH TEXT *Richard Wagner*
 DIRIGENT *Marco Letonja*
 REGI *Staffan Valdemar Holm*
 SCENOGRAFI, KOSTYM *Bente Lykke Møller*
 LJUS *Torben Lendorph*
 DRAMATURG *Stefan Johansson*

ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR 2
 ANTAL BESÖKARE 2 280

RHENGULDET

MUSIK OCH TEXT *Richard Wagner*
 DIRIGENT *Marco Letonja*
 REGI *Staffan Valdemar Holm*
 SCENOGRAFI, KOSTYM *Bente Lykke Møller*
 LJUS *Torben Lendorph*
 DRAMATURG *Stefan Johansson*

ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR 2
 ANTAL BESÖKARE 2 266

SIEGFRIED

MUSIK OCH TEXT *Richard Wagner*
 DIRIGENT *Marco Letonja*
 REGI *Staffan Valdemar Holm*
 SCENOGRAFI, KOSTYM *Bente Lykke Møller*
 LJUS *Torben Lendorph*
 DRAMATURG *Stefan Johansson*

ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR 2
 ANTAL BESÖKARE 2 275

VALKYRIAN

MUSIK OCH TEXT *Richard Wagner*
 DIRIGENT *Marco Letonja*
 REGI *Staffan Valdemar Holm*
 SCENOGRAFI, KOSTYM *Bente Lykke Møller*
 LJUS *Torben Lendorph*
 DRAMATURG *Stefan Johansson*

ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR 2
 ANTAL BESÖKARE 2 284

Kungliga Baletten och Kungliga Hovkapellet samt elever från Kungliga Svenska Balettskolan har medverkat i produktioner under 2017.

BALLET

DESISLAVA STOEVA, CALUM LOWDEN. FOTO: CARL THORBERG

ALICE I UNDERLANDET

KOREOGRAFI *Christopher Wheeldon*
MUSIK *Joby Talbot*
DIRIGENT *David Briskin*
SCENOGRAFI OCH KOSTYM *Bob Crowley*
SCENARIO *Nicholas Wright*
PROJEKTIONSDESIGN *Jon Driscoll, Gemma Carrington*
DOCKMAKARE *Toby Olié*
ILLUSIONSDESIGN *Paul Kieve*
ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR 9
ANTAL BESÖKARE 9 882

DRÖMMEN OM SVANSJÖN

KOREOGRAFI *Pär Isberg*
HANDLING *Pär Isberg*
MUSIK *Pjotr Tjajkovskij*
DIRIGENT *Wolfgang Wengenroth*
SCENOGRAFI *Lars-Åke Thessman*
KOSTYM OCH MASK *Jérôme Kaplan*
LJUS *Ellen Ruge*
DRAMATURG *Katarina Aronsson*
URPREMIÄR 7 april
ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR 12
ANTAL BESÖKARE 12 760

NÖTKNÄPPAREN

KOREOGRAFI *Pär Isberg*
HANDLING *Pär Isberg och Erik Näslund efter Elsa Beskow och E.T.A. Hoffmann*
MUSIK *Pjotr Tjajkovskij*
DIRIGENT *Philip Ellis*
SCENOGRAFI *Bo-Ruben Hedwall*
KOSTYM *Ann-Mari Anttila*
LJUS *Torkel Blomkvist*
ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR 9
ANTAL BESÖKARE 9 820

SHARON EYAL
& OLIVIER DUBOIS

HALF LIFE
KOREOGRAFI, SCENOGRAFI,
KOSTYM/MASK *Sharon Eyal*
KOREOGRAFI *Gai Behar*
LJUDDDESIGN *Ori Lichtik*
LJUS *Alon Cohen*

DE L'ORIGINE

KOREOGRAFI *Olivier Dubois*
LJUDDDESIGN *François Caffenne*
LJUS *Emmanuel Gary*

PREMIÄR *13 oktober*
ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR *17*
ANTAL BESÖKARE *8 713*

JULIA & ROMEO

KOREOGRAFI *Mats Ek*
MUSIK *Pjotr Tjajkovskij i urval av*
Mats Ek, bearb. av Anders Högstedt
DIRIGENT *Eva Ollikainen och*
Christian Öland
SCENOGRAFI OCH KOSTYM
Magdalena Åberg
LJUS *Linus Fellbom*

ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR *13*
ANTAL BESÖKARE *9 044*

UNGA PÅ OPERAN

Artister från Kungliga Operan och musiker ur Kungliga Hovkapellet har medverkat i produktioner under 2017.

MYRIADER AV VÄRLDAR

KONCEPT & KOREOGRAFI
Dalija Acin Thelander
SCENOGRAFI & LJUS *Jens Sethzman*
KOSTYM *Anna Kjellsdotter*
MUSIK *Anja Dordevic*
TEXT *Marina Steinmo*

URPREMIÄR 18 november
ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR 45
ANTAL BESÖKARE 1 544

LINUS FLOGELL, ERIK ROSENIUS OCH SANNA GIBBS.
FOTO: MARKUS GÄRDER

DEN LÅNGA, LÅNGA RESAN

MUSIK *Johan Ramström*
TEXT *Sigrid Herrault* baserad på
Rose Lagercrantz barnbok
REGI *Ellen Lamm*
SCENOGRAFI *Sören Brunes* och
Marika Feinsilber
KOSTYM *Lena Lindgren*

URPREMIÄR 6 maj
ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR 29
ANTAL BESÖKARE 3 293

FÖRVALTNINGS- *berättelse*

ALLMÄNT OM VERKSAMHETEN

Kungliga Operan AB (Operan) är Sveriges nationalscen för opera och balett; grundad 1773 och med det nuvarande operahuset invigt 1898. Operan är ett helägt statligt aktiebolag som återskildrar till regeringen i enlighet med ett regeringsbeslut (regleringsbrev). Regeringens riktlinjer för statens bidrag 2017 är i princip oförändrade sedan föregående år och har sålunda varit att Operan ska vara den i Sverige ledande institutionen inom opera och balett och som nationalscen vara ett föredöme för andra vad gäller utveckling, förnyelse och konstnärlig kvalitet samt hantverksskicklighet i ateljéer och verkstäder. Operan ska kunna hävda sig väl i jämförelse med de främsta scenerna utomlands och i det internationella samarbetet. Operan har upprättat en hållbarhetsrapport i enlighet med Års-

redovisningslagen, vilken återfinns på sidorna 39–59.

2017 var ett framgångsrikt och intensivt år med en fortsatt satsning på stora nyskrivna helaftonsverk och en efterfrågad repris av Wagners *Nibelungens ring*.

Besökssiffrorna har varit fortsatt höga och snittbeläggningen har under 2017 varit 94 procent för operaföreställningar och 97 procent för dansföreställningar. Nästan 300 000 besökare/mottagare har på något sätt mött Operans verksamhet genom att besöka föreställningar, konserter, digitala biosändningar, guidade visningar eller övriga aktiviteter. Det kan också nämnas att Operans barn- och ungdomsverksamhet har haft fler aktiviteter än tidigare år och Operans satsning på att nå barn och ungdomar fortsätter.

Operan har under 2017 aktivt arbetat med, att i linje

med sitt uppdrag, nå nya publikgrupper och på olika sätt öka tillgängligheten genom att exempelvis medverka vid stora utomhuskonserter såsom i Hagaparken på nationaldagen och under Stockholms kulturfestival, och genom en ökad digitalisering och spridning av sina föreställningar via tv, radio och det digitala biografnätverket.

Operan kan glädjande konstatera att de senaste årens arbete med att försöka nå en yngre publik verkar ha börjat ge resultat. Den publikundersökning som genomfördes under hösten 2017 visar att andelen besökare under 40 år tydligt har ökat sedan 2015 respektive 2013 och 23 procent av Operans publik är nu under 40, samtidigt som andelen besökare som är 60 år eller äldre har minskat. Detta innebär att jämfört med tidigare mätningar har andelen pensionärer minskat, medan andelen studerande ökat.

Operan har under 2017 fortsatt att intensivt arbeta vidare tillsammans med Statens fastighetsverk (sfv) med projektet en »Ny Opera i Operan« utifrån den förstudie som lämnades till regeringen i maj 2015. I förstudien lämnades ett förslag på en ombyggnation/renovering för att få ett operahus som kan möta de krav som ställs för en modern nationalscen samt hur en renovering kan bidra till att utveckla den konstnärliga verksamheten och göra operahuset mer tillgängligt och öppet för publiken. Tidplanen har förskjutits något och i dagsläget planeras renoveringen att påbörjas och Operan flytta ut år 2022.

Under 2017 har Operan även arbetat med ytterligare ett stort fastighetsprojekt – ett nytt produktionscenter – för etablering av nya verkstäder och ateljéer. Detta med anledning av att dagens fastighetsägare i Gäddviken aviserat att hyresavtalet inte kommer att förlängas efter 2021. Arbetet med etableringen av ett nytt produktionscenter görs tillsammans med Dramaten och vi ser över olika former av närmare samverkan för att utveckla och effektivisera verksamheterna för såväl lokaler som produktionsprocesser.

Med anledning av höstens upprop #metoo hoppas och tror Operan på stora förändringar och möjligheter att bekämpa trakasserier, sexuella trakasserier och diskriminerande maktstrukturer samt stävja den inom branschen så utbredda tystnadskulturen. Det branschgemensamma arbete som nu pågår inom scenkonsten, med syfte att bland annat öka tilliten och tryggheten på arbetsplatsen samt minska mörkertalet och motarbeta tystnadskulturen gällande alla former av trakasserier, är en viktig del och till stor hjälp för Operans förändringsarbete efter upproppet.

FÖRESTÄLLNINGSVERKSAMHETEN

På stora scenen har Operan under 2017 spelat 186 föreställningar som bestått av över 20 olika produktioner. En särskilt stor satsning på operasidan var två hela cykler av Wagners *Nibelungens ring*, en prestigefull uppsättning även med internationella mått mätt där rollen som

Brünnhilde gjordes av den svenska världssopranen Nina Stemme. Operan presenterade under 2017 även urpremiären av operan *Dracula* med musik av Victoria Borisova-Ollas och text av Kristian Benkö och Claes Peter Hellwig, efter Bram Stokers roman samt en helt ny version av operetten *Glada änkan* med nytt libretto och nya sångtexter av Henrik Dorsin. Inom dansen presenterades bland annat de nya verken *Drömmen om Svansjön* med koreografi av Pär Isberg till Pjotr Tjajkovskijs musik och de två moderna kreationerna *Half Life* av Sharon Eyal och *De l'origine* av Olivier Dubois.

2017 var ett framgångsrikt och intensivt år för Operans barn- och ungdomsverksamhet Unga på Operan, både ur ett konstnärligt och ur ett pedagogiskt perspektiv. Unga på Operan presenterade under 2017 barnoperan *Den långa, långa resan* med musik av Johan Ramström och text av Sigrid Herrault efter Rose Lagercrantz bok samt allkonstverket *Myriader av världar*, koncept och koreografi Dalija Acin Thelander. Musik av Anja Dordevic och text av Marina Steinmo.

2017 reste Kungliga Baletten på gästspel med *Drömmen om Svansjön* till Malmö Opera samt Göteborgsoperan. Vidare gästspelade Operan i Norrköping med en konsertant version av *La Bohème*.

Inom ramen för Östersjöfestivalen medverkade Kungliga Operans kör i ett konsertant framförande av Wagners *Parsifal*, under ledning av Valery Gergiev, i Berwaldhallen.

Operans solister, Kungliga Operans kör, Kungliga Baletten och Kungliga Hovkapellet medverkade i det årliga konsertarrangemanget i Hagaparken, Solna i samband med nationaldagsfirandet den 6 juni, med ett uppskattat antal besökare om cirka 30 000.

Sammantaget visar 2017 en god utveckling av både bredden och spetsen i repertoaren med en mycket hög

NYCKELTAL (MKR)	2017	2016	2015	2014	2013
Antal produktioner	20	25	22	17	19
Antal premiärer	10	11	9	8	7
Beläggningsgrad stora scenen	96%	89%	93%	90%	98%
Antalet föreställningar stora scenen	186	204	201	141	194
Antal besökare på föreställningar och övriga aktiviteter	297 103	286 064	296 807	237 971	291 043
Nettoomsättning	106,9	103,7	98,7	76,7	79,2
Statliga bidrag	466,1	452,9	439,3	446,5	428
Egenfinansiering	19%	19%	18%	15%	16%
Eget kapital	25,1	26,4	26,7	33,3	32,6
Soliditet	10%	10%	9%	15%	16%
Medelantalet anställda i årsverken	525	518	525	528	536

konstnärlig nivå som målsättning, vilket krävt omfattande resurser och en stor arbetsinsats från samtliga Operans avdelningar.

LOCKA NYA BESÖKARE

Regeringens mål för statens bidrag 2017 har som tidigare år varit att Operan ska nå en så bred och stor publik som möjligt genom att bedriva en verksamhet som riktar sig till vuxna såväl som barn och unga samt att arbeta för att nå nya publikgrupper. Därutöver ska Operan verka för att göra teatern tillgänglig för personer med funktionsnedsättning och att ge boende utanför Stockholm tillfälle att se föreställningarna.

I linje med regeringens mål arbetar Operan med att få publiken att växa i mängd och mångfald och Operan har som mål att publiken i större grad speglar sammansättningen av det svenska samhället.

Operan ska nå ut i hela landet, vara angelägen för många och tillgänglig för alla och där barn och unga ska ha en självklar plats. För detta behöver Operans repertoar vara innovativ, varierad och av hög kvalitet.

Välbesökta och uppskattade arrangemang var liksom tidigare år de sommarkonsserter som etablerat Operans Kungliga foajé som en intim och väl fungerande konsertlokal. Parallellt med dessa konsalter pågick verksamheten med svenska och engelska guidade visningar, samtidigt som restaurangerna var öppna under sommarmånaderna, något som har varit uppskattat av såväl stockholmare som tillresta turister.

Heldagsevenemanget i Hagaparken på nationaldagen lockade än en gång fler besökare än tidigare år, varav många för första gången mötte opera och klassisk balett.

Operan har även nått nya publikgrupper genom andra årligt återkommande evenemang som den välbesökta och uppskattade kulturnatten och utomhuskonserten på Gustav Adolfs torg (GAT). Uppskattade Tensta Gospel Choir återkom till Operan, denna gång med en julkonsert, och liksom 2016, uppträdde inför en fullsatt salong.

ALLMÄNT OM VERKSAMHETEN

Ett nytt och kreativt grepp som togs fram kring *Dracula* var att föreställningen genom vampyrkväll med inbjudna vampyr-lajvare, ljusprojicering på fasaden och marknadsföring gjordes tillgänglig för en ny, bredare och yngre publik. För initiativet belönades Operans vd med Stockholms Handelskammars Boosting the Capital-pris.

I syfte att bredda och fördjupa intresset för verksamheten producerades Operans podcast, och premiärsamtal och föredrag arrangerades i samband med aktuella föreställningar. Även en rad olika samtal, introduktioner och föreläsningar inom ramen för Operan Xtra anordnades. Dirigenter, koreografer, sångare, dansare, regissörer och forskare har mött publiken i intervjuer och föreläsningar. Operan Xtras program har också filmats och lagts ut i

Operans digitala kanaler för att nå en större publik.

Den öppenhet som Operan generellt arbetar med har bland annat som mål att visa den bredd som Operans verksamhet har. Att öppna upp och bjuda in allmänheten till repetitionsarbetet, både i sal och på scen, har varit mycket framgångsrikt för att öka insikten om och inblicken i Operans verksamhet. Detta har regelbundet efterfrågats av publiken och det lockar även nya besökare till Operan. Operan fortsätter också att bjuda in skolklasser till generalrepetitionerna på stora scenen.

KULTURARV

Genom att spela klassiker likaväl som moderna och nyskapande verk tar Operan tillvara det befintliga kulturarvet samtidigt som det nya arvet skapas. En medvetenhet om kulturarvet är en förutsättning för att kunna utvecklas och gå vidare. På operasidan har det under 2017 handlat om uppsättningar av klassiker som exempelvis *La Bohème*, *Trollflöjten*, *Manon Lescaut*, *Maskeradbalen* och *Nibelungens ring*, men även mindre kända verk, som också är en del av vårt kulturarv, som *Jenufa* med musik av Leoš Janáček.

Operan har under 2017 även verkat för att hålla den klassiska balettkonsten levande, inte minst med nypremiären av Mats Eks redan klassiska iscensättning av *Julia & Romeo* men även genom att framföra den klassiska baletten *Svansjön*, i en ny tolkning av Pär Isberg fritt efter Petipa/Ivanov med titeln *Drömmen om Svansjön* samt *Alice i Underlandet* av Christopher Wheeldon.

Operan uppmärksammade och hedrade tonsättaren Wilhelm Peterson-Berger – 150 år sedan han föddes och 75 år sedan han dog, under 2017. Tonsättarens sagoopera *Adils och Elisiv* – efter en berättelse av Selma Lagerlöf – framfördes konsertant på Operans stora scen för första gången i modern tid. Konserten sändes även i Sveriges Radio P2.

Med hjälp av Riksbankens Jubileumsfond gjorde Operan under 2017 en av sina största digitala satsningar hittills med »Arkivet« – en helt ny databas som gör det möjligt att djupdyka i Operans repertoar genom tiderna. Arkivet är en ständigt växande databas över Operans verksamhet.

HANTVERKSSKICKLIGHET

För att kunna presentera produktioner av hög konstnärlig kvalitet krävs även en hög kvalitet vad gäller dekor, kostymer, peruker o.s.v. och Operan fortsätter att vidmakthålla och utveckla hantverksskickligheten i sina ateljéer och verkstäder. Kunskapen omfattar flerhundraåriga metoder fram till den senaste spetstekniken. På Operan finns en stor samlad kompetens inom områden som måleri, skulptering, tapetsering, vakuumpress, snickeri, snideri, smideri, kostym, peruk, mask, färgeri samt sko- och hattmakeri.

DIGITALISERING OCH VIDARESÄNDNING

Digitalisering av konsten är ett verktyg för att kunna nå ut till en ny och bredare publik. Tekniken och villkoren är under utveckling och på Operan och inom hela scenkonstbranschen pågår ett arbete, dels kring hur den nya tekniken på bästa sätt kan användas för att kunna sprida repertoaren till ett stort antal människor i hela landet, och dels hur rättigheterna för artister och upphovsmän ska hanteras i anslutning till denna utveckling.

Operans digitala satsning har intensifierats under 2017 och det kan exempelvis nämnas att Operan under 2017, genom ett pilotprojekt, med nydanande Virtual Reality-teknik spelat in det moderna dansverket *Half Life*.

Den digitala satsningen har även inneburit ett fokus på att genom flera digitala kanaler – det digitala biograf-nätverket, televiseringar, Operans hemsida samt i sociala medier och på Youtube med mera – nå ut med konsten och skapa ett intresse genom nya sätt och ny teknik. Över 17 000 besökare valde under 2017 att se Operans föreställningar live på en biograf och Operan nådde cirka 590 000 tittare via svr-sändningar och svr-play under året.

Operetten *Glada änkan* och baletterna *Midsommarnattsdröm* och *Nötknäpparen* visades i svT under 2017. I svT-dokumentären *Dracula i kulisserna* gavs tv-publiken möjlighet att följa med i skapandeprocessen av höstens stora operapremiär. Själva föreställningen sändes i svT januari 2018 och har tillsammans med *Glada änkan*, ingått i utbudet för Folkets Hus och Parkers biokedja.

Operan samarbetar med Sveriges Radio för att göra nyproducerade operaföreställningar tillgängliga för en stor publik. Samarbetet har under 2017 resulterat i åtta radioutsändningar av Operans föreställningar, vilka sändes i Sveriges Radio P2. Genom en radiosändning (och sr-play) når Operan cirka 40 000 lyssnare.

Operan har också under 2017 nått fler personer via sociala medier än tidigare och har nu cirka 50 000 följare i sociala medier: Facebook, Twitter, Instagram och cirka 100 000 unika besökare i månaden på hemsidan, operan.se.

KANAL	2017	2016
Digitala sändningar – FHP*	17 016	1 366
tv-sändningar – svT	593 000	132 000
Facebook-följare	38 317	33 584
Instagram-följare	12 422	9 653
Twitter-följare	3 352	3 085
YouTube-visningar	260 417	233 782
YouTube-prenumeranter	2 160	1 623
Operan.se – besökare	ca 1 200 000**	–
Nyhetsbrev	99 187	89 156
Podcast plays	13 338 (totalt 9 poddavsnitt)	8 474 (totalt 9 poddavsnitt)
Sveriges Radio, P2	320 000	200 000

* Folkets Hus och Parker

** Implementering av spårning via Google Analytics från 29 juni 2017

KVALITETSSATSNINGAR PÅ SCENKONST-OMRÅDET

I enlighet med regeringens riktlinjer till Operan för 2017 ska Operan särskilt redovisa hur de 15,4 miljoner kronorna till kvalitetssatsningar på scenkonstområdet har använts. Övergripande kan sägas att medlen har använts till verksamhet som främjar utveckling, förnyelse och kompetensutveckling inom scenkonstområdet.

Detta har bl.a. inneburit att en del av dessa medel har använts för att höja dansarnas löner. I övergången från förmånsbestämd till premiebestämd pension kompenseras dansarna med en 10-procentig höjning av lönerna för att öka dansaryrkets attraktivitet. Höjningen av lönerna kommer att belasta de årliga utgifterna framöver och har alltså under 2017 inbegripits i de medel som avsatts för kvalitetssatsningar på scenkonstområdet.

Detsamma gäller för kostnader avseende kompetensutveckling som skett dels genom ledarskapsprogram för chefer och specialister men även mindre individanpassade utbildningar och studieresor för att stärka den konstnärliga kvaliteten och utveckla Operans verksamhet. Operan har även påbörjat installation av nya verktyg för att följa upp verksamhetens ekonomiska utfall.

Vidare har medel använts för att bidra till utvecklingen av opera- och balettkonsten genom att skapa och presentera nya verk i Operans repertoar. Som exempel kan nämnas urpremiären av operaproduktionen *Dracula*, baletten *Drömmen om Svansjön* samt verk för barn och unga *Den långa, långa resan* och *Myriader av världar*.

Medel har även använts för att främja utvecklingen genom att Operan regelbundet presenterar konserter, turnéer med mera. ”Barnlördagar” och barnföreställningar i samband med sport-, påsk- och höstlov ges för att göra operahuset tillgängligt för yngre publikgrupper.

VERKSAMHETEN 2017 I SIFFROR

PLATS UPPSÄTTNING AKTIVITET (2016; 2015 INOM PARENTES)	KOMMENTAR	ANTAL FÖRE- STÄLLNINGAR	ANTAL BESÖKARE	BELÄGGNING %
FÖRESTÄLLNINGAR STORA SCENEN				
OPERA				
Askungen	Premiär	8	7 628	92 %
Dracula	Urpreniär	13	14 677	100 %
Fedora	Repris	5	4 400	85 %
Glada änkan	Urpreniär	35	36 728	100 %
Jenufa	Premiär	12	7 771	63 %
La Bohème	Repris	12	11 684	94 %
Maskeradbalen	Nypreniär	8	8 724	100 %
Ragnarök	Nypreniär	2	2 280	100 %
Rhenguldet	Nypreniär	2	2 266	100 %
Siegfried	Nypreniär	2	2 275	100 %
Trollflöjten	Repris	11	10 041	88 %
Valkyrian	Nypreniär	2	2 284	100 %
Manon Lescaut	Nypreniär	10	8 500	82 %
Summa opera stora scenen		122 (128; 124)	119 258 (105 878; 112 401)	
Genomsnitt opera stora scenen			978 (823; 906)	94% (80; 89)
BALETT/DANS				
Alice i Underlandet	Repris	9	9 882	100 %
Drömmen om Svansjön	Urpreniär	12	12 760	100 %
Nötknäpparen	Repris	9	9 820	100 %
Sharon Eyal & Olivier Dubois	Urpreniär	17	8 713	60 %
Julia & Romeo	Repris	13	9 044	81 %
Summa balett stora scenen		60 (70; 70)	50 219 (65 180; 62 479)	
Genomsnitt balett stora scenen			837 (931; 893)	97 % (100; 100)
ÖVRIGT STORA SCENEN				
Peterson-Berger-jubileum, konsertant framförande av Adils och Elisiv		1	667	64 %
Kulturnatt – Filmvisning Midsommarnattsdröm		1	1 250	100 %
Kulturnatt – Romanskonsert		1	1 600	100 %
Nyårskonsert 2017 – Nyårskonsert		1	1 144	100 %
Summa övrigt stora scenen		4	4 661	
Summa stora scenen		186 (204; 201)	174 138 (176 535; 181 621)	
Genomsnitt stora scenen			936 (870; 902)	96 % (89; 93)

PLATS UPPSÄTTNING AKTIVITET (2016; 2015 INOM PARENTES)	KOMMENTAR	ANTAL FÖRE- STÄLLNINGAR	ANTAL BESÖKARE	BELÄGG- NING %
FÖRESTÄLLNINGAR ROTUNDAN				
Den långa, långa resan	Urpremiär Barn och unga (B&U)	29	3 293	94 %
END FEST		2	86	36 %
Myriader av världar	Urpremiär B&U	45	1 544	97 %
FÖRESTÄLLNINGAR GULDFOAJÉN, ÖVRIGA SCENER I OPERAHUSET				
END FEST		1	81	62 %
Kammarkonsert		2	230	92 %
Kulturnatt - Marianne Eklöf		2	650	100 %
Lunchkonserter		82	5 290	99 %
Ringhörnan		7	872	62 %
Sommarkonserter		33	1 882	65 %
Kuplettafton med Henrik Dorsin		1	102	100 %
Julkonsert för hela familjen	B&U	2	240	92 %
Konsert med Stråkkvartett	”	1	120	92 %
Med Conny in i musiken	Miniföreställning B&U	3	317	88 %
Med Sanna in i musiken	”	1	120	92 %
Musikplåstret	”	1	120	100 %
Vad har du i tratten?	”	2	240	96 %
Den Magiska Melodin	”	4	360	92 %
Detta är jag	”	12	820	98 %
TURNÉER OCH GÄSTSPEL I SVERIGE				
Djurens karneval - Parkteatern	B&U	1	3 000	
Invigningskonsert Smedshagsskolan	”	3	342	
Musikaliska pärlor Smedshagsskolan	”	2	157	
La Bohème i konsertant version i Norrköping		1	729	
Drömmen om Svansjön i Malmö och Göteborg		6	6 066	77 %
Gästspel med Hovkapellet i Konsert- huset		1	100	
Nationaldagen i Hagaparken		1	30 000	
Royal Collective Dansens Hus och Kgl Svenska Balettskolan		4	392	61 %
Summa turnéer och gästspel i Sverige		19 (41; 15)	40 786 (36 992; 36 959)	
TURNÉER OCH GÄSTSPEL UTOMLANDS				
Summa turné och gästspel utomlands		0 (10; 6)	0 (13 329; 10 193)	
Summa föreställningar och besökare		435 (433; 391)	231 291 (240 470; 239 137)	
ÖVRIGA AKTIVITETER I OPERAHUSET				
Öppna repetitioner, visningar, introduktioner, opera- och balettkvartar, samtal, workshops, skolverksamhet med mera		917	48 796	
Summa övriga aktiviteter i operahuset		917 (784; 998)	48 796 (44 094; 49 057)	

PLATS UPPSÄTTNING AKTIVITET (2016; 2015 INOM PARENTES)	KOMMENTAR	ANTAL FÖRE- STÄLLNINGAR	ANTAL BESÖKARE	BELÄGG- NING %
DIGITALA SÄNDNINGAR				
Glada änkan		1	14 592	
Dracula		1	2 424	
Summa digitala sändningar		2 (1; 3)	17 016 (1 366; 8 613)	
Summa totalt föreställningar, digitala sändningar och övriga aktiviteter i operahuset		1 354 (1 218; 1 392)	297 103 (285 930; 296 807)	

Denna tabell visar barn- och ungdomsverksamheten samt familjeföreställningar, här utbruten ur tabellen ovan.

PLATS UPPSÄTTNING AKTIVITET (2016; 2015 INOM PARENTES)	KOMMENTAR	ANTAL FÖRE- STÄLLNINGAR	ANTAL BESÖKARE	BELÄGG- NING %
BARN- OCH UNGDOMSVERKSAMHET				
B&U FÖRESTÄLLNINGAR STORA SCENEN				
Alice i Underlandet	Familjeföreställning, balett	9	9 882	100%
Nötknäpparen	Familjeföreställning, balett	9	9 820	100%
B&U FÖRESTÄLLNINGAR ROTUNDAN				
Den långa, långa resan	Urpremiär	29	3 293	94 %
Myriader av världar	Urpremiär	45	1 544	97 %
B&U FÖRESTÄLLNINGAR GULDFOAJÉN, ÖVRIGA SCENER I OPERAHUSET				
Julkonsert för hela familjen		2	240	92 %
Konsert med Stråkkvartett		1	120	92 %
Med Conny in i musiken	Miniföreställning	3	317	88 %
Med Sanna in i musiken	”	1	120	92 %
Vad har du i tratten?	”	2	240	94 %
Musikplåstret	”	1	120	100 %
Den Magiska Melodin	”	4	360	92 %
Detta är jag	”	12	820	98 %
B&U TURNÉER OCH GÄSTSPEL I SVERIGE				
Djurens karneval - Parkteatern		1	3 000	
Invigningskonsert Smedshagsskolan		3	342	
Musikaliska pärlor Smedshagsskolan		2	157	
B&U TURNÉER OCH GÄSTSPEL UTOMLANDS				
		0		
Summa föreställningar och aktiviteter inom barn- och ungdomsverksamheten		124 (129; 76)	30 373 (48 179; 22 967)	
ÖVRIGA B&U-AKTIVITETER I OPERAHUSET				
Introduktioner för barn, barnvisningar, familjedagar, skolverksamhet, lovverk- samhet, kollo, work-shops, lärarkvällar med mera		472	12 568	
Summa föreställningar och aktiviteter inom barn- och ungdomsverksamheten		596 (524; 617)	42 943 (62 038; 46 866)	

RESULTAT *och ställning*

ARETS RESULTAT uppgår till -1,3 mkr (-0,3 mkr). Bruttoomsättningen uppgår till 573,1 mkr (556,6 mkr) varav bidrag från staten uppgår till 466,1 mkr (452,9 mkr) och övriga intäkter till 106,9 mkr (103,7 mkr). Liksom 2016, balanseras det årliga extra bidraget (anslagshöjning) om 10 mkr som Operan erhållit för renoveringar och investeringar i operahuset och avräknas mot avskrivningar och räntekostnader på investeringarna. Balanserat bidrag per 31 december 2017 uppgår till 41,5 mkr (41,0 mkr).

Biljettintäkter inklusive turnéintäkter uppgår till 83,6 mkr (80,2 mkr).

Det egna kapitalet uppgår vid utgången av 2017 till 25,1 mkr (26,4 mkr).

Kassaflödet från den löpande verksamheten uppgick till 18,9 mkr (-17,5 mkr). Kassaflödet från investeringsverksamheten uppgick till -17,3 mkr (-10,1 mkr). Ett lån på 80 mkr upptogs per 30 juni 2015 i syfte att finansiera den pågående renoveringen av teatermaskineriet. Lånets löptid är 2015-06-30–2020-06-30.

Operan har för taxeringsåret 2017 ett icke utnyttjat skattemässigt underskottsavdrag uppgående till 3,2 mdkr.

VÄSENTLIGA EKONOMISKA HÄNDELSER UNDER RÅKENSKAPSÅRET OCH EFTER DESS SLUT

Lokaler – Operahuset

2013 gav regeringen Statens fastighetsverk (sfv) i uppdrag att ta fram en förstudie avseende en renovering och ombyggnation av operahuset. I maj 2015 lämnade sfv in förstudien »Ny Opera i Operan« som bland annat visade

hur en ombyggnad och renovering av operabyggnaden kan genomföras på ett sätt som möter den konstnärliga verksamhetens behov av bland annat nya repetitionsutrymmen, förbättring av akustiken och större, mer tillgängliga publika utrymmen. Enligt den idag föreslagna tidplanen kommer operahuset stängas 2022 och hållas stängt i drygt tre år för den omfattande renoveringen.

Regeringen har fattat beslut om projektering fram till systemhandling för renoveringen och ombyggnationen av operahuset. sfv kommer att ha ansvar för allt utom de fastighetsanknutna inventarierna, såsom teater teknik, som ägs/kommer att ägas av Operan.

En renovering av scenens övermaskineri måste med hänsyn till bland annat arbetsmiljörisiker genomföras redan 2017–2018. Regeringen beslutade i december 2017 om en låneram i Riksgäldskontoret om maximalt 126 mkr för en renovering och ombyggnation av vissa fastighetsanknutna inventarier som ägs av Operan, som exempelvis övermaskineriet och av dessa får upp till 38 mkr användas till projektering. Regeringen har vidare beslutat att bidraget tillförs 9 mkr 2018, 6 mkr för 2019 och 2020 för att täcka kostnader i samband med renoveringen av övermaskineriet.

Pensioner

Per den 1 januari 2015 upphörde den så kallade PISA-förordningen (som innebar ett så kallat förmånsbaserat pensionssystem med lägre pensionsåldrar för olika konstnärliga yrkesgrupper) och som tidigare reglerat scenkonstbranschens pensionslösningar. Ett nytt

pensionsavtal blev klart under våren 2015 och avser ett avgiftsbestämt pensionssystem kompletterat med ett omställnings- och karriärväxlingsavtal som delvis ersätter det gamla systemet med lägre pensionsålder för konstnärliga grupper.

Det gamla systemet fasas ut med femåriga övergångsregler och Operan har ännu ett drygt 80-tal medarbetare som omfattas av detta (varav ca 76 % utgör konstnärlig personal) och för dessa finns en fortsatt möjlighet att gå i konstnärlig pension vid en lägre pensionsålder. Det måste dock beaktas att dessa personer i enlighet med Lagen om anställningsskydd (LAS) har rätt att fortsätta sin anställning till 67 års ålder och det ska framhållas att de personer som går i pension tidigt (vid 41 respektive 52) får en låg ålderspension vid 65 års ålder och incitament att gå i tidigare pension saknas sålunda i det avseendet. Delar av Operans konstnärliga personal (sångare och dansare) kan dock inte med bibehållen konstnärlig kvalitet (ofta på grund av fysiska skador) utföra sina arbetsuppgifter fram till 67 års ålder. Med anledning av detta krävs ett fortsatt omfattande och resurskrävande arbete för att främja omställning, exempelvis genom aktivt omställningsstöd samt för att hitta individanpassade omställningslösningar för den konstnärliga personal som fortfarande omfattas av det gamla systemet.

Det är fortfarande oklart hur de nya pensionsavtalen och omställningspremierna kommer att påverka den totala kostnadsbildningen för Operan i framtiden. Pensionspremierna kommer att bli lägre i det nya systemet, men som en konsekvens av Operans särställning avseende stora kollektiv där tidiga omställningar krävs, kommer kostnaderna för sådana att vara högre än idag. Till detta kommer behovet av att vidta kvalitetsstärkande åtgärder till följd av behovet av bland annat utveckling, förnyelse och kompetensutveckling inom branschen.

Investeringar

Periodens investeringar uppgår netto till 17,3 mkr (10,1 mkr). Renoveringen av Operans undermaskineri och viss annan scenteknik som pågått under flera år har avslutats och inventarierna har tagits i drift. Upphandling av nytt övermaskineri påbörjades under 2016 och beräknas vara installerat och i drift 2018.

Personal

Verkställande direktören Birgitta Svendéns förordnande har förlängts till och med 2022-06-30.

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Renovering av operahuset

Regeringen har ännu inte fattat beslut om den totala finansieringen av den kommande stora renoveringen och ombyggnationen av operahuset, vilken är nödvändig för

att Operan ska kunna verka i ett operahus som uppfyller samhällets krav på öppenhet och tillgänglighet för alla medborgare. Operan har noterat att regeringen utfäster sig i budgetprop. 2016/17:1 att »Kostnadsökningar för Operan kommer att kompenseras genom medelstillskott«.

Slopat kostnadsavdrag för musiker och sångare

Operan har, som övriga scenkonstinstitutioner, rutinmässigt sedan många år, använt sig av avdragsmöjlighet för musiker och sångare vid beräkning av skatt och arbetsgivaravgifter. För beräkningen har man tillämpat den schablon som skatteverket (SKV) angivit avseende musiker och sångartister (SKVFS 2011:22). Från 1 januari 2017 slopades denna möjlighet till avdrag, vilket ledde till ökade kostnader för Operan om ca 9 mkr per år.

BOLAGETS FÖRVÄNTADE EKONOMISKA UTVECKLING

Riksdagen har för år 2018 beslutat om ett bidrag från aktieägaren till Operan om 495,1 mkr (465,5 mkr år 2017). Operan har de senaste åren uppnått positiva resultat vad gäller effektiviseringar i verksamheten och arbete kring detta pågår kontinuerligt. För att säkerställa en hållbar nivå från 2018 och framåt behöver egenfinansiering öka samt fasta kostnader sänkas, vilket Operan fortsatt arbetar med.

LÖNSAMHETSMÅL, KAPITALSTRUKTUR OCH UTDELNING

Operans verksamhet syftar inte till att ge ett ekonomiskt överskott. Enligt bolagsordningen medför inte aktierna rätt till utdelning, utan bolagets vinst ska, i den mån den inte balanseras, användas för att främja bolagets ändamål. Det ankommer på bolaget att genom det egna resultatet säkerställa ett kapital som ger ekonomisk stabilitet. Någon vinstutdelning från bolaget ska därför inte ske.

VINSTDISPOSITION

Till årsstämman förfogande står

följande vinstmedel	SEK
Balanserade vinstmedel	10 817 977
Årets resultat	-1 287 643
Summa	9 530 334

Styrelsen och verkställande direktören föreslår att vinstmedlen disponeras så att i ny räkning överförs 9 530 334 kr. Årsstämma för verksamhetsåret 2017 kommer att hållas den 24 april 2018.

Beträffande resultat och ställningen i övrigt, per den 31 december 2017, hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkning samt kassaflödesanalys.

RESULTATRÄKNING (tkr)

	NOTER	2017	2016
Rörelsens intäkter			
<i>Nettoomsättning</i>	2	106 943	103 681
<i>Statligt bidrag</i>		466 147	452 878
Summa		573 090	556 559
Rörelsens kostnader			
<i>Produktionskostnader</i>		-49 137	-51 694
<i>Personalkostnader</i>	3	-403 096	-388 218
<i>Lokalkostnader</i>	4	-49 924	-55 655
<i>Övriga externa kostnader</i>	5	-55 961	-46 910
<i>Avskrivningar</i>	6	-14 856	-12 792
Summa		-572 974	-555 268
Rörelseresultat		116	1 291
<i>Ränteintäkter</i>		11	48
<i>Räntekostnader</i>		-1 414	-1 599
ÅRETS RESULTAT		-1 288	-260

BALANSRÄKNING (tkr)

	NOTER	2017-12-31	2016-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
<i>Maskiner, tekniska anläggningar och inventarier</i>	6	138 016	150 620
<i>Pågående nyinvesteringar</i>	7	29 045	13 979
		167 061	164 599
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
<i>Övriga fordringar</i>		16 384	16 144
<i>Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter</i>	8	10 009	9 079
		26 393	25 223
Kassa och bank		55 617	63 143
SUMMA TILLGÅNGAR		249 071	252 965
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Bundet eget kapital			
<i>Aktiekapital, 500 aktier à 1.000 kr</i>		500	500
<i>Reservfond</i>		15 090	15 090
		15 590	15 590
Fritt eget kapital			
<i>Balanserad vinst</i>		10 818	11 078
<i>Årets resultat</i>		-1 288	-260
		9 530	10 818
Summa eget kapital		25 120	26 408
Avsättningar	9	1 887	3 574
Långfristiga skulder			
<i>Skulder till kreditinstitut</i>	10	52 352	61 123
<i>Långfristig del av förutbetalat renoveringsbidrag</i>		30 970	31 351
		83 322	92 474
Kortfristiga skulder			
<i>Leverantörsskulder</i>		30 247	18 260
<i>Övriga skulder</i>	11	15 480	14 101
<i>Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter</i>	12	93 014	98 148
		138 741	130 509
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		249 070	252 965

rapport över FÖRÄNDRINGAR I EGET KAPITAL (tkr)

	Bundet eget kapital		Fritt eget kapital		Summa eget kapital
	Aktiekapital	Reservfond	Balanserat resultat	Årets resultat	
Ingående balans per 1/1 2016	500	15 090	17 697	-6 619	26 668
<i>Disposition av föregående års resultat</i>			-6 619	6 619	0
<i>Årets resultat</i>				-260	-260
Utgående balans per 31/12 2016	500	15 090	11 078	-260	26 408
Ingående balans per 1/1 2017	500	15 090	11 078	-260	26 408
<i>Disposition av föregående års resultat</i>			-260	260	0
<i>Årets resultat</i>				-1 288	-1 288
Utgående balans per 31/12 2017	500	15 090	10 818	-1 288	25 120

KASSAFLÖDESANALYS (tkr)

	NOTER	2017	2016
Den löpande verksamheten			
<i>Årets resultat</i>		-1 288	-260
<i>Avskrivningar</i>		14 856	12 792
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapitalet		13 568	12 532
<i>Ökning/minskning av kortfristiga fordringar</i>		-1 170	4 589
<i>Minskning/ökning av leverantörsskulder</i>		11 987	-28 314
<i>Minskning/ökning av övriga kortfristiga rörelseskulder</i>		-5 442	-6 355
Kassaflöde från den löpande verksamheten		18 943	-17 548
Investeringsverksamheten			
<i>Investeringar i materiella anläggningstillgångar</i>	6,7	-17 318	-10 125
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-17 318	-10 125
Finansieringsverksamheten			
<i>Ökning/minskning av långfristig skuld</i>		-9 152	-6 112
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-9 152	-6 112
Årets kassaflöde		-7 526	-33 785
<i>Likvida medel vid årets början</i>		63 144	96 929
Likvida medel vid årets slut		55 618	63 144

NOTHER^(tkr)

1 REDOVISNINGS- OCH VÄRDERINGSPRINCIPER

Allmän information

Kungliga Operan AB med organisationsnummer 556190-3294 är ett aktiebolag registrerat i Sverige med säte i Stockholm. Adressen till bolaget är Kungliga Operan AB, Box 16094, 103 22 Stockholm.

Operan är nationalscen för opera och balett. Koncernförhållande föreligger ej. Bolaget ägs till 100 % av svenska staten. Bokslutsdagen är 31/12 2017 och den finansiella rapporten är upprättad för räkenskapsåret 1/1–31/12 2017. Redovisningsvaluta är svenska kronor och beloppsformat är tkr om ej annat anges.

Företaget tillämpar Årsredovisningslagen (1995:1554) och bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 *Årsredovisning och koncernredovisning* (»K3«).

Intäktsredovisning

Löpande bidrag från staten intäktsredovisas som huvudregel i takt med utbetalning. I de fall bidraget är villkorat med någon typ av prestation, sker dock intäktsredovisning först när prestationen sker. Detta gäller specifikt för tillkommande bidrag från staten för att finansiera investeringar, underhåll och reparationer enligt särskild investeringsplan. Denna del av bidraget intäktsredovisas direkt för de fall det nyttjas för underhåll och reparationer. Om bidraget istället nyttjas för investeringar intäktsredovisas bidraget i takt med avskrivningar på den underliggande investeringen. I balansräkningen redovisas ej nyttjat bidrag som förutbetalad intäkt. I de fall denna till viss del är långfristig framgår detta av not.

Övriga intäkter och kostnader i verksamheten redovisas enligt bokföringsmässiga grunder. Detta innebär att föreställningsanknutna kostnader inte aktiveras. Biljettintäkter och turnéintäkter intäktsförs i samband med att föreställning ges.

Offentliga bidrag

Inkomster från offentliga bidrag som inte är förenade med krav på framtida prestation redovisas som intäkt när villkoren för att få bidraget uppfyllts och de ekonomiska

fördelar som är förknippade med transaktionen sannolikt kommer att tillfalla Operan samt inkomsten kan beräknas tillförlitligt. Offentliga bidrag har värderats till det verkliga värdet av den tillgång som Operan har fått. Inkomster från offentliga bidrag som är förenade med krav på framtida prestation redovisas som intäkt när prestationen utförs och de ekonomiska fördelar som är förknippade med transaktionen sannolikt kommer att tillfalla Operan och inkomsten kan beräknas tillförlitligt. Offentliga bidrag har värderats till det verkliga värdet av den tillgång som Operan har fått. Bidrag som mottagits före dess att villkoren för att redovisa det som intäkt har uppfyllts, redovisas som skuld.

Ersättningar till anställda

Ersättningar till anställda i form av löner, betald semester, betald sjukfrånvaro m.m. samt pensioner redovisas i takt med intjänande. Beträffande pensioner och andra ersättningar efter avslutad anställning klassificeras dessa som avgiftsbestämda eller förmånsbestämda pensionsplaner. Företaget har båda dessa pensionsplaner. Det finns inga övriga långfristiga ersättningar till anställda.

AVGIFTSBESTÄMDA PLANER

För avgiftsbestämda planer betalar företaget fastställda avgifter till en separat oberoende juridisk enhet och har ingen förpliktelse att betala ytterligare avgifter. Företagets resultat belastas för kostnader i takt med att förmånen intjänas vilket normalt sammanfaller med tidpunkten för när premien erlaggs.

FÖRMÅNSBESTÄMDA PENSIONSPLANER

För förmånsbestämda pensionsförpliktelser har företaget en förpliktelse att lämna överenskomna ersättningar till nuvarande och tidigare anställda. Operan bär i allt väsentligt risken att ersättningarna kommer kosta mer än förväntat (aktuariell risk), dels risken att avkastningen på tillgångarna avviker från förväntningarna (investeringsrisk). Investeringsrisk föreligger även om tillgångarna är överförda till ett annat företag. Den förmånsbestämda

ålderspensionen är en del i det statliga tjänstepensionsavtalet PA 03. Detta pensionssystem är under avveckling och har ersatts med en avgiftsbestämd plan.

Materiella anläggningstillgångar

Redovisning sker till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar.

Maskiner och tekniska anläggningar	5–20 år
Inventarier	5 år

Materiella anläggningstillgångar som avser teatermaskineriet (»RTM«) består av betydande komponenter och delas upp på dessa komponenter. Respektive komponent skrivs av separat över dess uppskattade nyttjandeperiod;

Maskinfackverk	50 år
Mekanik och byggkonstruktion	15–40 år
Mekaniknära drivteknik inklusive mjukvara	15–20 år
Operatörsnära drivteknik inklusive mjukvara	10 år

Nedskrivning av materiella anläggningstillgångar

När det finns en indikation på att en tillgång minskat i värde görs en bedömning av dess redovisade värde. I de fall det redovisade värdet överstiger det beräknade återvinningsvärdet skrivs det redovisade värdet omedelbart ner till detta återvinningsvärde.

Fordringar och skulder

Fordringar har tagits upp till de belopp varmed de beräknas inflyta. Fordringar och skulder i utländsk valuta är värderade till balansdagens kurs. Övriga tillgångar och skulder är värderade enligt lägsta värdets princip.

Skatter

Inkomstskatt redovisas enligt BFNAR 2012:1. Eftersom syftet med Operans verksamhet inte är att redovisa vinst och att det finns skattemässiga ackumulerade underskott bedöms inte det skattemässiga underskottet kunna nyttjas, därmed redovisas ingen uppskjuten skattefordran. Det ackumulerade underskottsavdraget för taxeringsåret 2017 uppgår till 3 219 628 tkr.

2 NETTOOMSÄTTNING

	2017	2016
Recettmedel	80 903	72 973
Turnéer	2 732	7 232
Sponsorintäkter och donationer	5 611	6 307
Övriga intäkter	17 697	17 169
	106 943	103 681

3 PERSONALREDOVISNING

Medeltalet anställda

	2017		2016	
	Antal anställda	varav procent män	Antal anställda	varav procent män
Totalt	525	53	518	52

Antal anställda redovisas i årsarbetare, dvs. den tjänstgöring som en heltidsarbetande utför under ett år.

Fördelning ledande befattningshavare per balansdagen

	2017-12-31	2016-12-31
Kvinnor:		
styrelseledamöter	4	4
övriga ledande befattningshavare inkl. vd	3	3
Män:		
styrelseledamöter	3	3
övriga ledande befattningshavare inkl. vd	1	1

Löner, andra ersättningar m.m.

	2017		2016	
	Löner och andra ersättningar	Soc. kostnader (varav pensionskostnader)	Löner och andra ersättningar	Soc. kostnader (varav pensionskostnader)
Totalt	267 848	122 906 (40 871)	260 647	115 007 (43 781)

Löner och andra ersättningar fördelade mellan styrelse, ledamöter och anställda

	2017		2016	
	Styrelse, vd och ledande befattningshavare (varav tantiem och dylikt)	Övriga anställda	Styrelse, vd och ledande befattningshavare (varav tantiem och dylikt)	Övriga anställda
Totalt	4 818	263 030	4 575	256 072
	(0)		(0)	

Ersättningar till ledande befattningshavare

	2017			
	Lön	Övriga förmåner	Pensionskostnader	Summa
Birgitta Svendén vd, operachef	1 673	0	494	2 167
Övriga ledande befattningshavare, 3 personer	2 863	76	761	3 700

	2016			
	Lön	Övriga förmåner	Pensionskostnader	Summa
Birgitta Svendén vd, operachef	1 640	0	486	2 126
Övriga ledande befattningshavare, 3 personer	2 676	83	705	3 464

Upplysning om ersättning och villkor till ledande befattningshavare

Årsstämman fastställde i april 2017 riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare. Riktlinjerna bygger på de riktlinjer som regeringen utfärdat om anställningsvillkor för ledande befattningshavare i företag med statligt ägande. vd:s förordnande har förlängts till och med 30 juni 2022. Ett avgångsvederlag om max 18 månader kan utgå. Lönen är bestämd med hänsyn till de pensionsutbetalningar som vd med anledning av tidigare anställning i enlighet med den så kallade PISA-förordningen (SFS 2003:56) har rätt till. För vd betalas en premie på 30 % av den fasta lönen till en tjänstepensionsförsäkring. vds lön beslutas av styrelsen. För vice vd görs en lönevaxling till en tjänstepensionsförsäkring. För övriga ledande befattningshavare tillämpas branschens allmänna anställningsvillkor enligt avtal mellan Teaterförbundet och Svensk Scenkonst. Konstnärliga chefer har tidsbegränsade anställningar.

Ersättningar till styrelsen (kr)

	2017	2016
Karim, Baker*	10 000 kr	30 000 kr
Carlsson, Olov**	33 333 kr	20 000 kr
Celsing, Anna-Karin, fakturerat arvode	43 803 kr	49 280 kr
Christiansen, Michael**	0 kr	10 000 kr
Halvarsson, Eva*	23 333 kr	0 kr
Helenius Martinsson, Mira	33 333 kr	30 000 kr
Hesseldahl, Morten*	23 333 kr	0 kr
Lekvall, Lotta*	10 000 kr	30 000 kr
Rennerstedt, Kristina, ordförande	66 667 kr	60 000 kr
Wikforss, Örjan, fakturerat arvode	38 140 kr	49 280 kr

*Avgått/Nyttillträdd som styrelseledmot vid årsstämma april 2017

**Avgått/Nyttillträdd som styrelseledmot vid årsstämma april 2016

Till styrelsens ordförande och ordinarie styrelseledamöterna utgår arvode enligt årsstämans beslut. Arvodet för ordförande är fastställt till 70 000 kronor per år (2016: 60 000 kr) och till styrelseledamöter 35 000 kr per år (2016: 30 000 kr). Fakturerat arvode inkluderar sociala avgifter. Styrelseordföranden och övriga styrelseledamöter har inga avtal med Kungliga Operan AB om framtida pension och avgångsvederlag.

4 HYRESAVTAL

Operans två större hyresavtal avser Operahuset vid Norrström med Statens fastighetsverk (sfv) och verkstäderna i Gäddviken med Vasakronan. Operahuset är ett s.k. kostnadshyresavtal om ca 28 mkr/år och gäller tom 2018-12-31. Hyran i Gäddviken uppgår till ca 21 mkr/år och löper till 2021-06-30. Smärre lokalytor vidareuthyrs.

5 ERSÄTTNING TILL REVISORER

	2017	2016
Revisionsuppdrag Deloitte AB	255	255
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdrag Deloitte AB	0	16
Skatterådgivning Deloitte AB	0	0
Övriga tjänster Deloitte AB	943	202
Summa	1 198	473

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisning, bokföring och resultatrapportering samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning. Dessutom ingår övriga uppgifter som det ankommer på bolagets revisorer att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av granskningen.

6 MASKINER, TEKNISKA ANLÄGGNINGAR OCH INVENTARIER

Ljus/Ljud/Inspicient

	2017-12-31	2016-12-31
Ingående anskaffningsvärde	42 137	29 122
Årets anskaffning	0	13 015
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	42 137	42 137
Ingående avskrivningar	-9 428	-5 753
Årets avskrivningar	-4 387	-3 675
Utgående ackumulerade avskrivningar	-13 815	-9 428
Restvärde enligt plan	28 322	32 709

Renovering teatermaskineri (RTM)

	2017-12-31	2016-12-31
Ingående anskaffningsvärde	106 034	0
Årets anskaffning	0	106 034
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	106 034	106 034
Ingående avskrivningar	-2 337	0
Årets avskrivningar	-4 357	-2 337
Utgående ackumulerade avskrivningar	-6 694	-2 337
Restvärde enligt plan	99 340	103 697

Inventarier – övriga

	2017-12-31	2016-12-31
Ingående anskaffningsvärde	91 247	86 831
Årets anskaffning	2 252	4 416
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	93 499	91 247
Ingående avskrivningar	-77 033	-70 253
Årets avskrivningar	-6 112	-6 780
Utgående ackumulerade avskrivningar	-83 145	-77 033
Restvärde enligt plan	10 354	14 214
	138 016	150 620

7 PÅGÅENDE NYINVESTERINGAR

	2017-12-31	2016-12-31
Renovering teatermaskineri (RTM)		
Ingående anskaffningsvärde	13 979	114 811
Justering ingående anskaffningsvärde	0	-4 686
Årets anskaffning	15 066	9 888
Teatermaskineri (RTM 1 och RTM 2), färdigställd	0	-106 034
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	29 045	13 979

Årets anskaffningar avser pågående renovering av Teatermaskineriet, RTM 3 samt byte av dimmeranläggning

Ljud-, ljus- och inspicientanläggning och övriga inventarier

Ingående anskaffningsvärde	0	12 507
Årets anskaffning	0	891
Ljudanläggning, färdigställd	0	-8 991
Inspicientanläggning, färdigställd	0	-4 025
Inventarier, färdigställd	0	-382
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	0	0
Summa pågående nyinvesteringar	29 045	13 979

8 FÖRUTBETALDA KOSTNADER OCH UPPLUPNA INTÄKTER

	2017-12-31	2016-12-31
Förutbetalda hyror	7 741	7 644
Övriga poster	2 268	1 435
	10 009	9 079

9 AVSÄTTNINGAR

Avsättningar avser beräknat ej avtalade pensions- och omställningskostnader som bedöms uppkomma som en konsekvens av att PISA-förordningen avvecklas.

10 SKULDER TILL KREDITINSTITUT

	2017-12-31	2016-12-31
Investeringslån med villkorsperiod 2015-06-30-2020-06-30	60 938	69 524
Avgår; Kortfristig del (not 11)	-8 586	-8 401
	52 352	61 123

11 ÖVRIGA SKULDER

	2017-12-31	2016-12-31
Personalskatter	6 837	5 700
Skulder till kreditinstitut	8 586	8 401
Kortfristig del av investeringslån (not 10)		
Övrigt	57	0
	15 480	14 101

12 UPPLUPNA KOSTNADER OCH FÖRUTBETALDA INTÄKTER

	2017-12-31	2016-12-31
Semesterlöneskuld, Upplupna löner	7 076	6 457
Sociala kostnader inklusive pensioner	25 894	27 265
Abonnemang, presentkort	29 496	33 996
Statligt bidrag för renoveringar	10 561	9 721
Upplupna kostnader	7 080	5 630
Omställningskostnader	1 017	281
Förutbetalda intäkter	11 890	14 798
	93 014	98 148

13 STÄLLDA SÄKERHETER OCH EVENTUALFÖRPLIKTELSE

	2017-12-31	2016-12-31
Ställda säkerheter	0	0
Eventualförpliktelser		
Svensk Scenkonst	8 186	8 102

14 DISPOSITION AV FÖRETAGETS VINSTMEDEL

	SEK
Till årsstämmans förfogande står följande vinstmedel per 31/12 2017	
Balanserade vinstmedel	10 817 977
Årets resultat	-1 287 643
Summa	9 530 334

Styrelsen föreslår att i ny räkning balanseras 9 530 334 kronor.

BOLAGSSTYRNINGS- *rapport*

KUNGLIGA OPERAN AB (Operan) är ett av staten helägt aktiebolag med säte i Stockholm, Sverige.

Operans bolagsstyrning bedrivs dels utifrån externa ramverk som aktiebolagslagen (2005:551) och övrig tillämplig lagstiftning, statens ägarpolicy och övriga ägardirektiv och riktlinjer, svensk kod för bolagsstyrning (Koden) och bolagsordningen och dels utifrån interna ramverk som styrelsens arbetsordning, instruktion för verkställande direktören samt interna policyer och riktlinjer.

Operan har under året följt Koden med följande undantag: Bolagsstyrningsrapporten saknar uppgift om huruvida styrelseledamöterna är oberoende i förhållande till större aktieägare. Statens ägarpolitik anger att den relevanta bestämmelsen i Koden i huvudsak syftar till att skydda minoritetsaktieägare i bolag med spritt ägande. I statligt helägda bolag saknas därför skäl för att redovisa sådant oberoende. Nominering av styrelseledamöter och revisorer sker enligt de principer som beskrivs i statens ägarpolitik och dessa ersätter då Kodens regler. Någon valberedning i Kodens mening tillämpas därmed inte på nomineringsprocessen utan drivs och koordineras istället av Enheten för statligt ägande inom Näringsdepartementet, se vidare under punkten Nomineringsprocessen.

Operans revisorer har genomfört lagstadgad granskning av denna bolagsstyrningsrapport.

ÅRSSTÄMMA

Årsstämman är bolagets högsta beslutande organ, där aktieägarens inflytande utövas. De ärenden som ska behandlas vid stämman regleras av aktiebolagslagen.

Kallelse till årsstämma ska utfärdas tidigast sex och senast fyra veckor före stämman och skickas till riksdagens centralkansli. Riksdagsledamöterna har rätt att, efter anmälan till styrelsen senast en vecka i förväg, närvara vid årsstämman och i anslutning till denna ställa frågor.

Operans årsstämma hölls den 28 april 2017. Vid stämman beslutades bland annat om ansvarsfrihet för bolagets styrelse och verkställande direktör för räkenskapsåret 2016 samt val av styrelseledamöter. Vid årsstämman omvaldes fem ordinarie styrelseledamöter: Anna-Karin Celsing, Olov Carlsson, Mira Helenius Martinsson och Örjan Wikforss. Kristina Rennerstedt omvaldes till styrelsens ordförande. Eva Halvarsson och Morten Hesseldahl valdes till nya styrelseledamöter och Baker Karim och Lotta Lekvall avtackades.

STYRELSEN

Enligt bolagsordningen ska styrelsen bestå av lägst fyra och högst åtta ordinarie ledamöter som utses av Årsstämman. Dessutom har arbetstagarorganisationerna, enligt svensk lag, rätt att utse ordinarie ledamöter med suppleanter. Verkställande direktören ingår inte i styrelsen, men är tillsammans med vice vd och chefsjuristen adjungerad.

Nomineringsprocessen

För de statligt helägda bolagen tillämpas enhetliga och gemensamma principer för en strukturerad nomineringsprocess. Syftet är att säkerställa en effektiv kompetensförsörjning till bolagens styrelser. Nomineringsprocessen koordineras av Enheten för statligt ägande inom Näringsdepartementet. En arbetsgrupp analyserar kompetens-

behovet utifrån styrelsens sammansättning samt bolagets verksamhet och situation. Nomineringen och tillsättningen föregås av en dialog mellan Näringsdepartementet, Kulturdepartementet och styrelseordföranden.

Styrelsens arbete

Styrelsen har ett övergripande ansvar för att verksamhetens mål och inriktning uppfylls.

Styrelsen arbetar efter en arbetsordning som fastställs årligen och som reglerar frekvens och dagordning för styrelsemöten, distribution av material till sammanträden samt ärenden att föreläggas styrelsen som information eller för beslut. Arbetsordningen inkluderar en vd-instruktion som reglerar arbetsfördelningen mellan styrelsen, styrelsens ordförande och vd samt definierar vd:s befogenheter.

Arbetsordningen reglerar vidare hur styrelsearbetet fördelas mellan styrelsens ledamöter och utskott. Styrelsen har under 2017 haft ett utskott vars ansvar omfattar förvaltningen av till Operan anknutna stiftelser. Utskottets primära arbetsuppgifter har varit att sköta förvaltningen samt att göra utredningar och i övrigt ta fram underlag till eventuella styrelsebeslut. Utskottet har haft rätt att fatta egna beslut avseende den löpande förvaltningen av stiftelserna och fonderna. Någon beslutanderätt utöver detta har inte delegerats till utskottet. Utskottet ska minst en gång per år, samt på uttrycklig begäran från en styrelseledamot, avlägga rapport till styrelsen, i vilken utskottet ska redogöra för dess arbete. Utskottet har protokollfört sina möten och protokollen har delgivits styrelsen. Utskottet har bestått av ledamoten Anna-Karin Celsing och de externa rådgivarna Lennart Låftman och Peter Rönström. Utskottet har under 2017 haft tre möten.

Något extra arvode för styrelseledamotens arbete i detta utskott utgår inte.

Det har inte inrättats något separat ersättnings- eller revisionsutskott utan hela styrelsen är involverad i dessa frågor och agerar i sin helhet i dessa frågor.

Styrelsens ordförande organiserar och leder styrelsens arbete och säkerställer en öppen och konstruktiv diskussion i styrelsen. Ordföranden tar emot synpunkter från ägaren och förmedlar dessa inom styrelsen samt håller fortlöpande kontakt med bolagets vd. Ordföranden säkerställer att styrelsen erhåller tillfredsställande information och beslutsunderlag för sitt arbete, fastställer i samråd med vd förslag till dagordning för styrelsens sammanträden och kontrollerar att styrelsens beslut verkställs effektivt.

Under verksamhetsåret 2017 hade styrelsen sju sammanträden, varav ett var ett extramöte. Ledamöternas närvaro framgår i presentationen av styrelsen nedan.

Ordföranden ansvarar för den årliga utvärderingen av styrelsearbetet, som ligger till grund för förbättringar. I enkätform bedömer styrelseledamöterna ledningens rapportering och styrelsehandlingar, diskussioner, arbetsformer, ordförandens arbetssätt liksom vd:s arbete.

Arvodering av styrelsen

Det totala arvodet till styrelsens ledamöter valda av årsstämman beslutades av årsstämman. Arbetstagarrepresentanter erhåller ej styrelsearvode. Tabell över samtliga styrelseledamöters ersättning för styrelsearbete framgår av årsredovisningens not 3.

Presentation av styrelsen och dess sammansättning 2017

KRISTINA RENNERSTEDT

Ordförande sedan april 2009.
Närvaro vid 7 möten

Personlig bakgrund i utdrag
Född 1952, jur. kand.

Andra styrelseuppdrag eller liknande 2017
STYRELSEORDFÖRANDE: Konstfack, Teateralliansen AB, Svenska Barnboksinstitutet, Stiftelsen Bokbranschens Understöds- och Utbildningsfond, Stiftelsen Anna-Lisa Thomson till Minne
STYRELSELEDAMOT: Sveriges Radio AB

OLOV CARLSSON

Ledamot sedan april 2016. Närvaro vid 7 möten

Personlig bakgrund i utdrag
Född 1967, journalist, chefredaktör, VD och ansvarig utgivare för Dagens Samhälle. Tidigare bland annat divisionschef för SVT Nyheter och Sport samt chefredaktör för Länsstidningen Södertälje, Norrtälje Tidning och Piteå-Tidningen. Internationell konsult i digitalisering och förändringsledarskap.

ANNA-KARIN CELSING

Ledamot sedan april 2012. Närvaro vid 7 möten

Personlig bakgrund i utdrag
Född 1962, civ.ek.

Tidigare bland annat bankdirektör och informationschef.

Andra styrelseuppdrag eller liknande 2017
STYRELSEORDFÖRANDE: Sveriges Television AB
STYRELSELEDAMOT: Landshypotek Bank, Lannebo Fonder AB, ox2 Vind AB

EVA HALVARSSON

Ledamot sedan april 2017. Närvaro vid 5 möten

Personlig bakgrund i utdrag
Född 1962, civ.ek.
VD Andra AP-fonden

Andra styrelseuppdrag eller liknande 2017
STYRELSELEDAMOT: Vasakronan AB, UN-PRI Göteborgspriset för hållbar utveckling FinansKompetensCentrum

MIRA HELENIUS MARTINSSON

Ledamot sedan april 2011. Närvaro vid 7 möten

Personlig bakgrund i utdrag
Född 1971, civ.ing.

Danschef Norrdans, Scenkonst Väster-norrland 2007–

Andra styrelseuppdrag eller liknande 2017
SAKKUNNIG BEDÖMARE:
Kulturbyggnad 2015, 2016, 2017

MORTEN HESSELD AHL

Ledamot sedan april 2017.
Närvaro vid 7 möten

Personlig bakgrund i utdrag
Född 1964, fil.kand., MBA

Teaterchef på Det Kongelige Teater i Köpenhamn

Andra styrelseuppdrag eller liknande 2017
STYRELSELEDAMOT: Den Obelske Familiefond

ÖRJAN WIKFORSS

Ledamot sedan april 2015.

Närvaro vid 7 möten

Personlig bakgrund i utdrag
Född 1950, arkitekt, tekn.dr. och professor
Professor KTH 2000–2012
Egen verksamhet Arkitekturanalys, Stockholm
Ledamot av Ingenjörsvetenskapsakademien, IVA
Andra styrelseuppdrag eller liknande 2017
STYRELSELEDAMOT: Akademiska Hus
Tengbom arkitekter

BAKER KARIM

Ledamot april 2015–april 2017.
Närvaro vid 2 möten

Personlig bakgrund i utdrag
Född 1974, Film- och tv-regissör

Andra styrelseuppdrag eller liknande 2017
STYRELSELEDAMOT: Kulturföreningen (PUSH) (vilande)
Sveriges Filmregissörer (vilande)

LOTTA LEKVALL

Ledamot april 2013–april 2017.
Närvaro vid 2 möten

Personlig bakgrund i utdrag
Född 1965, fil. kand.
VD Folkteatern i Göteborg

Andra styrelseuppdrag eller liknande 2017
STYRELSELEDAMOT: Rådet för Europastudier (Göteborgs universitet), Ledningsgruppen för utbildningen Kulturverkstan

Arbetstagarrepresentanter

JOAKIM ADEBERG

Suppleant fr.o.m. maj 2017.
Närvaro vid 2 möten

Personlig bakgrund
Kårdansare, född 1989
Arbetstagarrepresentant för TF, avd. 1
Kungliga Baletten

JOHAN EDHOLM

Ordinarie. Närvaro vid 2 möten

Personlig bakgrund
Sångsolist, född 1961
Arbetstagarrepresentant för TF, avd. 1

GUNILLA MARKSTRÖM

Suppleant. Närvaro vid 6 möten

Personlig bakgrund
Violin 1, född 1956
Arbetstagarrepresentant för SYMF
Kungliga Hovkapellet

MARTIN SÄFSTRÖM

Adjungerad. Närvaro vid 5 möten

Personlig bakgrund
Ljumsästare, född 1965
Adjungerad arbetstagarrepresentant för Ledarna

JAN SÖRBERG

Ordinarie fr.o.m. juli 2017.
Närvaro vid 2 möten

Personlig bakgrund
Korist, född 1965
Arbetstagarrepresentant för SYMF
Kungliga Operans Kår

SARA FÄLLSTRÖM

Ordinarie t.o.m. april 2017.
Närvaro vid 2 möten

Personlig bakgrund
Maskör, född 1978
Arbetstagarrepresentant för TF, avd. 1

MONIKA MANNERSTRÖM SKOG

Suppleant t.o.m. juni 2017.
Närvaro vid 3 möten

Personlig bakgrund
Korist, född 1966
Arbetstagarrepresentant för SYMF
Kungliga Operans Kår

KRISTINA RENNERSTEDT

OLOV CARLSSON

ANNA-KARIN CELSING

EVA HALVARSSON

MIRA HELENIUS MARTINSSON

MORTEN HESSELD AHL

ÖRJAN WIKFORSS

ARBETSTAGARREPRESENTANTER

JOAKIM ADEBERG

JOHAN EDHOLM

GUNILLA MARKSTRÖM

MARTIN SÄFSTRÖM

JAN SÖRBERG

Ledningsgrupp

BIRGITTA SVENDÉN
VD/OPERACHEF

NICOLAS LE RICHE
BALETTCHEF

ANNA KARINSDOTTER
CHEF UNGA PÅ OPERAN

MARIA BRATT
VICE VD, CFO

JONAS COLLSIÖ
TEKNISK CHEF

CATARINA FALKENHAV
KOMMUNIKATIONSCHEF

PETRA KRON FORSLING
HR-CHEF

HELENA SKÖLDBORG
CHEFSJURIST

HELLE SOLBERG
ORKESTERCHEF

HELENA ÅSBERG
CHEFSPRODUCENT

BIRGITTA SVENDÉN

NICOLAS LE RICHE

ANNA KARINSDOTTER

MARIA BRATT

JONAS COLLSIÖ

CATARINA FALKENHAV

PETRA KRON FORSLING

HELENA SKÖLDBORG

HELLE SOLBERG

HELENA ÅSBERG

BOLAGETS LEDNING

VD ansvarar för den löpande förvaltningen av bolaget enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar. Inom de ramar som styrelsen har fastslagit leder VD verksamheten samt håller styrelsens ordförande kontinuerligt informerad om väsentliga affärshändelser.

Verkställande direktören ska organisera bolagets ledning så att ändamålsenlig styrning och kontroll av verksamheten uppnås. Ledningsgruppen, som utses av VD, bereder övergripande lednings-, samordnings- och policyfrågor och har 2017, förutom VD, bestått av balettchefen¹, chefen för barn- och ungdomsverksamheten, CFO/vice VD, den tekniske chefen, HR-chefen, kommunikationschefen, chefsjuristen, orkesterchefen samt sedan den 1 september 2017 även Operans nya chefsproducent. De ledande

befattningshavare som omfattas av Operans riktlinjer för anställningsvillkor och ersättning till ledande befattningshavare är VD, vice VD, operachef, balettchef och chefen för barn- och ungdomsverksamheten.

Operans VD och operachef, Birgitta Svendén tillträdde sin tjänst den 1 februari 2010 om ett sexårigt förordnande som VD och operachef och som förlängts med ytterligare tre år. Birgitta Svendén, född 1952, har en pedagogutbildning från Kungliga Musikhögskolan och en utbildning på Operahögskolan i Stockholm på masternivå. Från 1980 till 2005 arbetade Birgitta Svendén som operasångerska både nationellt och internationellt. Mellan 2005 och 2009 var Birgitta Svendén rektor vid Operahögskolan i Stockholm.

¹ Under den del av 2017 som rekrytering av en ny balettchef pågick, ingick den biträdande balettchefen i ledningsgruppen.

FINANSIELL RAPPORTERING

Operan tillämpar Riktlinjer för extern ekonomisk rapportering för företag med särskilt ägande som fastställts av regeringen. Styrelsen ansvarar för att bolaget följer gällande redovisningslagstiftning, god redovisningssed och regeringens riktlinjer.

Under verksamhetsåret presenteras en årsredovisning för föregående räkenskapsår samt en delårsrapport för perioden januari–juni. Delårsrapporten granskas översiktligt av bolagets revisorer.

Den statliga ägarpolitiken anger att varje bolag ska utfärda bokslutskommuniké enligt de regler som gäller för marknadsnoterade bolag. Då bolagsordningen anger att verksamheten ska syfta till att främja musikdramatisk konst och danskonst och ej att bereda vinster och då bolaget är ett helägt statligt bolag utfärdas ingen sådan kommuniké, eftersom en sådan inte bedöms vara av allmänt intresse. Av samma anledning publiceras inte heller kvartalsrapporter på hemsidan. Operan upprättar kvartalsvisa budgetuppföljningar till styrelsen.

REVISORER

För granskning av bolagets redovisning samt styrelsens och vds förvaltning ska Operan i enlighet med bolagsordningen ha en eller två revisorer och en eller två suppleanter. Revisorerna rapporterar resultatet av sin granskning till aktieägaren genom revisionsberättelsen som framläggs på årsstämman. Därutöver lämnar revisorerna detaljerade redogörelser till styrelsen för Operan en gång per år. I övrigt ansvarar den administrativa chefen för den löpande dialogen med bolagets revisorer.

Vid årsstämman den 28 april 2017 valdes revisionsbolaget Deloitte AB till revisor för den kommande ettårsperioden med den auktoriserade revisorn Didrik Roos som huvudansvarig. Deloitte AB har varit Operans revisor sedan stämman 2011.

INTERNREVISION/INTERN KONTROLL

Styrelsen har beslutat att inte införa internrevision på grund av den begränsade komplexiteten i bolagets verksamhet. Styrelsen ansvarar enligt den svenska aktiebolagslagen och Koden för den interna kontrollen. Syftet med den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen är att säkerställa att organisationen följer de lagar och riktlinjer som gäller för bolaget.

Kontrollmiljön är grunden för den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen. Den innefattar organisation, beslutsvägar, befogenheter och ansvar samt den kultur som styrelse och ledning förespråkar och verkar utifrån och som skapar struktur för övriga delar.

VD är ansvarig inför styrelsen att Operan genomför planer och budget så att uppställda mål uppnås. VD ska löpande informera styrelsen om resultatutvecklingen och vid större avvikelser underrätta styrelsen och lägga fram förslag till åtgärder. VD ska tillse att bolagets verksamhet fortlöpande rapporteras till styrelsen enligt gällande riktlinjer och rapportinstruktioner. Styrelsen utvärderar kontinuerligt den information som bolagsledningen lämnar och arbetar med en särskild åtgärdslista med vilken uppföljning sker av tidigare styrelsebeslut.

En tydlig ansvarsfördelning inom ekonomifunktionen finns. Redovisningsprocessen utvärderas löpande och anpassas så att den överensstämmer med tillämpliga regelverk i form av god redovisningssed, tillämpliga lagar och förordningar samt övriga krav som ställs på bolagets finansiella rapportering. Efterlevnad av policyer och instruktioner som påverkar den finansiella rapporteringen granskas löpande och avvikelser rapporteras till ansvarig chef.

Uppföljning och kontroll av bolagets verksamhet och ekonomiska ställning mot fastställda mål sker löpande. Inom ekonomifunktionen genomgår medarbetare kontinuerligt vidareutbildning för att upprätthålla kompetens inom sina respektive områden.

Stockholm den 23 mars 2018

Kristina Rennerstedt
ORDFÖRANDE

Olov Carlsson
Mira Helenius Martinsson

Anna-Karin Celsing
Morten Hesseldahl

Eva Halvarsson
Örjan Wikforss

Birgitta Svendén
VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

Arbetstagarrepresentanter

Johan Edholm

Jan Sörberg

Vår revisionsberättelse har avgivits den 23 mars 2018

Deloitte AB

Didrik Roos
AUKTORISERAD REVISOR

A dramatic, blue-toned photograph capturing a moment of musical performance. In the foreground, a violinist in a dark suit is intensely focused on playing his instrument. In the background, a trumpeter in a dark suit is captured mid-performance, his trumpet held high. The scene is set against a dark, textured background with a dense shower of fine, light-colored particles falling from above, creating a sense of movement and atmosphere. On the right side, a large, close-up, out-of-focus image of a person's face, possibly a conductor or another musician, adds a sense of scale and presence. The overall mood is one of artistic passion and dynamic energy.

REVISIONSBERÄTTELSE

Till bolagsstämman i Kungliga Operan AB
organisationsnummer 556190-3294

RAPPORT OM ÅRSREDOVISNINGEN

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Kungliga Operan AB för räkenskapsåret 2017-01-01–2017-12-31 med undantag för bolagsstyrningsrapporten på sidorna 28–33. Bolagets årsredovisning ingår på sidorna 10–27 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Kungliga Operan AB:s finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till Kungliga Operan AB enligt god revisionssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information än årsredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och återfinns på sidan 4–9. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för den andra informationen.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorers ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

RAPPORT OM ANDRA KRAV ENLIGT LAGAR OCH ANDRA FÖRFATTNINGAR

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Kungliga Operan AB för räkenskapsåret 2017-01-01–2017-12-31 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionsssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till Kungliga Operan AB enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav. Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen. Som en del av en revision enligt god revisionsssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Revisorns granskning av bolagsstyrningsrapporten

Det är styrelsen som har ansvaret för bolagsstyrningsrapporten på sidorna 28–33 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen. Vår granskning har skett enligt FARS uttalande RevU 16 Revisorns granskning av bolagsstyrningsrapporten. Detta innebär att vår granskning av bolagsstyrningsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionsssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för våra uttalanden. En bolagsstyrningsrapport har upprättats. Upplysningar i enlighet med 6 kap. 6 § andra stycket punkterna 2–6 årsredovisningslagen samt 7 kap. 31 § andra stycket samma lag är förenliga med årsredovisningens övriga delar samt är i överensstämmelse med årsredovisningslagen.

Stockholm 23 mars 2018

Deloitte AB

Didrik Roos

Auktoriserad revisor

HÅLLBARHETSREDOVISNING

OPERAN HÅLLBARHETSREDOVISAR i enlighet med med Global Reporting Initiative standards. Operans tillämpningsnivå är nivå Core och rapporten är översiktligt granskad av Operans revisorer. Redovisningen omfattar kalenderåret 2017. Hållbarhetsredovisningen publiceras årligen och den senaste publicerades i mars 2017.

I enlighet med ÅRL 6 kap 11§ har Operan valt att upprätta den lagstadgade hållbarhetsrapporten som en från den legala årsredovisningen avskild rapport. En redogörelse för Operans arbete och resultat inom miljö, sociala förhållanden och personal, respekt för mänskliga rättigheter samt motverkande av korruption återfinns i Operans hållbarhetsredovisning 2017. Denna information utgör Operans lagstadgade hållbarhetsrapport. Hållbarhetsrisker beskrivs löpande i redovisningen i de avsnitt där väsentliga risker identifierats. För beskrivning av Operans affärsmodell hänvisas till årsredovisningen för 2017.

VÄSENTLIGA HÅLLBARHETSFRÅGOR FÖR OPERAN
Operan ska som statligt ägt bolag beakta alla de hållbarhetsfrågor som omfattas av statens ägarpolitik. Fokus för hållbarhetsarbetet bestäms utifrån vad som är mest väsentligt för bolaget och dess samhällsuppdrag.

För att identifiera de hållbarhetsområden som är viktigast för Operan och hur Operan har störst möjlighet att påverka samhället i en hållbar riktning utfördes under 2015 och 2016 en väsentlighetsanalys. Analysen genomfördes i form av en intern workshop med Operans hållbarhetsgrupp och genom dialog med Operans prioriterade intressentgrupper. Resultatet från den interna workshopen har granskats och godkänts av Operans ledning och styrelse.

De områden som både Operan och intressenterna anser vara viktigast utgör Operans väsentliga hållbarhetsområden. Dessa områden ska prioriteras i Operans hållbarhetsarbete och utgöra underlag för innehållet i denna redovisning. Väsentliga hållbarhetsområden ses över löpande i dialog med de viktigaste intressentgrupperna för att säkerställa att fokus för Operans hållbarhetsarbete ligger inom rätt områden.

RESULTAT VÄSENTLIGHETSANALYS

FOKUSOMRÅDE	UPPFYLLA	ÖVERVAKA	ADMINISTRERA
<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomiskt resultat/Ansvarfull ekonomi • Delaktighet, dialog och samverkan (ledning-medarbetare) • Samhällspåverkan/-engagemang/-utveckling • Tillgänglighet till Operans utbud för hela samhället • Mångfald hos publik/besökare • Kundnöjdhet • Bevara och skapa nytt kulturarv • Mångfald, jämställdhet och icke-diskriminering (medarbetare) 	<ul style="list-style-type: none"> • Antikorruption • Efterlevnad av lagar och bestämmelser • Anställningsvillkor • Medarbetares hälsa och säkerhet • Kompetensutveckling • Publik/besökares hälsa och säkerhet • Korrekt marknadskommunikation • Ansvar för barn som medverkar i Operans produktioner 	<ul style="list-style-type: none"> • Ansvar i leverantörsledet • Materialanvändning • Kemikalieanvändning • Skydd av kunders integritet, hantering av person-/organisationsuppgifter 	<ul style="list-style-type: none"> • Klimatpåverkan • Avfall inklusive omhändertagande av kemikalierester
VÄSENTLIGA HÅLLBARHETSASPEKTER			

Efter #metoo-upproppet under hösten 2017 har Operans arbete vad gäller icke-diskriminering intensifierats och området *mångfald, jämställdhet och icke-diskriminering* (medarbetare) har värderats upp till ett fokusområde.

DIALOG MED INTRESSEENTER

Operans verksamhet ska bedrivas ansvarsfullt i förhållande till dess intressenter. Att Operan förstår vilka frågor som de viktigaste intressentgrupperna ser som mest angelägna, är en förutsättning för långsiktigt värdeskapande. Under 2015 gjordes en översyn av vilka intressentgrupper som utgör Operans prioriterade. Dessa grupper bedöms ha störst inflytande över och/eller påverkas mest av Operans verksamhet och hållbarhetsarbete. De prioriterade intressentgrupperna identifierades som ägare, publik, samarbetspartners (såsom sponsorer), medarbetare, övriga kultursverige och media.

Operan för kontinuerlig dialog med merparten av de prioriterade intressentgrupperna och kompletterar med specifika undersökningar, exempelvis för medarbetare och publik.

Ägare

Operans ägare är den svenska staten som tydligt uttalat att den vill vara en ansvarstagande företagsägare och ställer därmed krav på statliga bolag kring hållbarhetsarbete och ansvarstagande. Utgångspunkten för hållbart företagande är enligt statens ägarpolicy att statligt ägda företag ska driva sin verksamhet på ett sätt som gynnar en hållbar utveckling, det vill säga en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. Detta ska uppnås genom att balansera och förena en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. Statliga bolag ska agera föredömligt inom området hållbart företagande och i övrigt agera på ett sådant sätt att de åtnjuter offentligt förtroende. Ett föredömligt agerande inkluderar ett strategiskt och transparent arbete med samarbete i fokus. Vägledande för detta arbete är internationella riktlinjer, Agenda 2030 och de globala målen för en hållbar utveckling.

Operans hållbarhetsarbete stäms även regelbundet av med styrelsen (utsedd av ägaren) och den interna prioritering av hållbarhetsområden som Operan gjorde under 2015 har fastställts av styrelsen.

Publik

Operan har en stark och trogen publik, men lockar även nya besökare. Operan arbetar med flera olika åtgärder för att nå nya publikgrupper och bredda sin publik och en stor satsning inom detta område har varit att fortsätta utvecklingen av Operans närvaro i digitala kanaler för att göra Operans konst tillgänglig för alla medborgare.

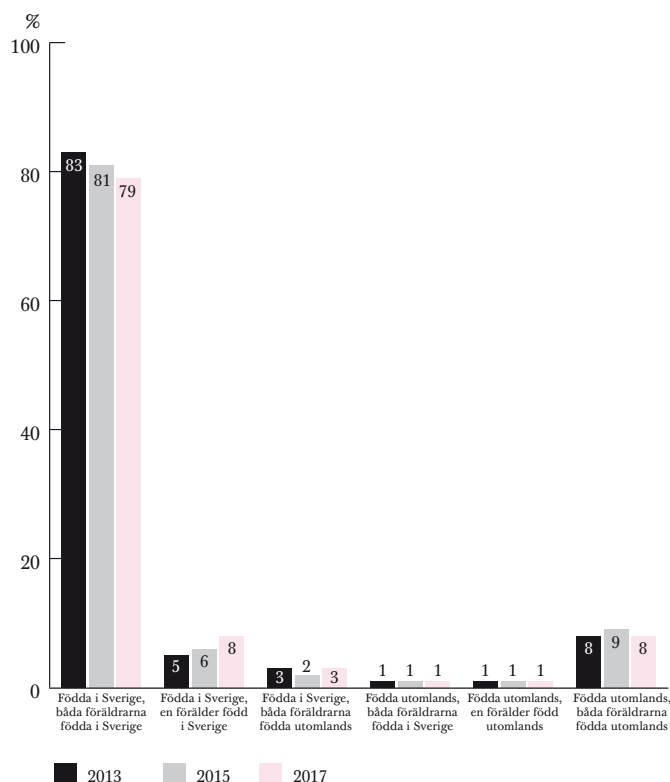
En publikundersökning görs vartannat år och vid

undersökningen som genomfördes under 2017 besvarade totalt 2 425 besökare en enkät vid totalt åtta olika föreställningar (85 % svarsfrekvens). Resultatet visade ett högt betyg (NKI) avseende föreställningen, 86 av 100 (2015: 90), helhetsupplevelsen 86 (89) och biljettkontorspersonalens bemötande 87 (88). Dock fick pausserveringarna ett betyg på 68 (65). Som jämförelse anses ett betyg på 75 som bra.

Publikundersökningen visar att 70 procent av besökarna var kvinnor, 77 procent av besökarna hade en universitets- eller högskoleutbildning, 46 procent hade en månadsinkomst som översteg 35 000 kr och 79 procent av besökarna var av svensk härkomst, född i Sverige och med båda föräldrarna födda i Sverige, vilket är en minskning med fyra procentenheter från 2013 års mätning.

BESÖKARNAS HÄRKOMST

Bas samtliga besökare

Besökarnas ålder har dock sjunkit jämfört med tidigare år – medelåldern var 55 år (2015: 58 år, 2013: 57 år), vilket tyder på att de senaste årens arbete med att försöka nå en yngre publik har börjat ge resultat. Andelen besökare under 40 år har tydligt ökat sedan 2015, samtidigt som andelen besökare som är 60 år eller äldre har minskat. I undersökningen är 23 % (15 %) av den totala publiken under 40 år.

Bemötandet och dialogen med Operans kunder är

mycket viktig. Under 2018 kommer ett ärendehanteringssystem att implementeras för att enklare hantera, organisera och besvara alla kundförfrågningar samt för att bättre kunna lära sig, förstå och ha en bra dialog med kunderna.

Medarbetare

Operans medarbetare består till huvuddel av konstnärlig, teknisk och administrativ personal. Medarbetarsamtal med fokus på målsättning och den sociala och organisatoriska arbetsmiljön genomförs årligen, och för att undersöka den fysiska arbetsmiljön genomförs skyddsronder varje år.

Operan har tidigare genomfört en omfattande medarbetarenkät vartannat år. Under 2017 togs beslutet att se över hur Operan ska arbeta med medarbetarmätningar, vilket kommer att göras under 2018. Dock kommer en enkät att skickas ut redan i slutet av mars 2018 för att undersöka den organisatoriska och sociala arbetsmiljön.

Under 2017 har en kommunikator med inriktning mot internkommunikation anställts för att utveckla Operans internkommunikation. Under året har Operan arbetat med utveckling av sitt intranät och utvecklat organisationens mötesforum. Exempelvis har återkommande frukostmöten med olika teman genomförts där alla medarbetare är välkomna, och ett återkommande mötesforum för chefer har etablerats. Under 2018 fortsätter arbetet med att utveckla Operans internkommunikation, medarbetarskap och ledarskap.

Leverantörer

Operan har ett brett spektrum av leverantörer och det är ett flertal anställda på de olika avdelningarna som kontinuerligt för en dialog med leverantörer och som har beslutanderätt eller på något sätt har möjlighet att påverka val av leverantör. Formerna för dialog ser väldigt olika ut, och frågor som diskuteras och lyfts varierar beroende på vilken vara eller tjänst det handlar om. En bra dialog med leverantörer är viktig inför en upphandling för att Operan ska förstå hur branschen fungerar och vilka hållbarhetsaspekter som är affärsmässigt riktiga och proportionella att ta hänsyn till i upphandlingen.

Media – samhället

Operan har kontinuerlig kontakt med media vad gäller Operans verksamhet, produktioner, artister och team samt kring olika projekt. Kontakterna är både proaktiva, via exempelvis pressmeddelanden och personliga kontakter, och reaktiva när Operan vill kommentera något om verksamheten som beskrivits i media. Det förekommer även att Operan för fram exempel på sitt hållbarhetsarbete för att visa hur man genom kulturen kan arbeta för en positiv samhällsutveckling. Exempel på detta är publiksamtal, som även media inbjuds till, i samband

med Operans föreställningar. Även föreläsningar och seminarier med Operan Xtra i samarbete med Stockholms Universitet är exempel på aktiviteter, där opera och balett och aktuell forskning möts.

Uppremiären av operan *Dracula*, med bland annat ett genrep med specialinbjuden publik – kommunicerades ut brett. Vid sidan av sociala medier resulterade det i totalt 310 artiklar (149 i print och 161 på webben). Operan belönades med ett pris från Stockholms Handelskammare för att aktivt arbetat med »nya och kreativa grepp som har tagits kring föreställningen *Dracula*, med vampyrkväll, ljusskådespel och marknadsföring har *Dracula* gjorts tillgänglig för en ny, bredare och yngre publik.«

Det världsomspännande uppropet mot sexuella trakasserier #metoo fick stor uppmärksamhet i media under 2017 och följdes av fler upprop från sångare, dansare,

OPERAN ÄR MEDLEM I FÖLJANDE ORGANISATIONER:

Svensk Scenkonst är en branschorganisation för arbetsgivare inom musik, dans och teater. Svensk Scenkonsts verksamhet ska fokusera på behovet av utveckling av de renodlade arbetsgivare- och förhandlingsfrågorna, på behovet av att etablera och utveckla en kultur- och branschpolitisk plattform utåt och att stödja och underhålla utvecklingen av nätverk på alla nivåer inom medlemsföretagen.

Opera Europa är en organisation för professionella operahus i hela Europa. Man erbjuder konferenser som fokuserar på frågor av gemensamt intresse, exempelvis gällande intäktsmaximering, utveckling av publikarbetet, medarbetarfrågor, marknadsföring och utvecklingen av digitala medier. Genom organisationen får Operan tillgång till nätverk och databaser inom för branschen intressanta områden.

Fedora är en europeisk samarbetsorganisation för filantropi inom opera och balett. Verksamhetens mål är att utveckla all form av filantropi som kan bidra till utvecklingen av dessa konstformer och vid årliga träffar utbyter deltagarna erfarenheter och diskuterar nya sätt att generera intäkter för konstformens utveckling.

RESEO är ett europeiskt nätverk för utbildning, delaktighet och kreativt lärande inom opera och dans. Nätverket erbjuder stöd inom arbetet med att förankra operakonsten i den lokala kontexten.

Sponsrings- & Eventföreningen är branschorganisationen som driver och utvecklar sponsrings- och evenemangsindustrin.

Stockholms Handelskammare är en mötesplats inom Stockholmsregionen där kulturen skall ha en självklar roll.

scen-tekniker osv, som vittnade om kränkningar och missförhållanden inom scenkonstbranschen. »Det viktiga är att arbetet för nolltolerans och mot kränkningar och sexuella trakasserier sker fortlöpande«, konstaterade Operans vd på ett tidigt stadium i media.

Övriga kultursverige

Som Sveriges nationalscen för opera och balett, anser sig Operan ha ett ansvar inför övriga »Kultursverige« inom flera områden. Operan ska enligt sitt uppdrag från ägaren vara ledande vad gäller utveckling, förnyelse, konstnärlig kvalitet samt hantverksskicklighet inom ateljéer och verkstäder. Operan ska även initiera samverkan med andra scenkonstinstitutioner och det fria kulturlivet samt främja ett utbyte av kunskaper och erfarenheter. Vidare bör Operan ha ett nära samarbete med utbildningarna för sångare, dansare och musiker. Samarbetet syftar till att utveckla utbildningarna och medverka till att forma anställningsbara artister och konstnärer med flera. Operan tar exempelvis emot praktikanter från Kungliga Svenska Balettskolan, Operahögskolan, Kungliga Musikhögskolan, Stockholms Dramatiska Högskola och relevanta tekniska utbildningar.

Samarbetspartners/sponsorer

Operan arbetar aktivt för att hitta partners som kan skapa värde och en integrerad plattform för såväl företaget som Operan. Operan har regelbundna möten med sina samarbetspartners, både individuellt och gruppvis, för att utvärdera samarbetsformer och för att fånga upp de frågor som är viktigast för respektive partner.

STYRNING AV OPERANS HÅLLBARHETSARBETE

Operans varumärkesplattform »Visionen« är vägledande för allt arbete på Operan och den innefattar bland annat beskrivningar av Operans varumärkeslöfte, vision och värderingar. Operans hållbarhetspolicy*, som bland annat samverkar med denna varumärkesplattform, avser att fungera som Operans tolkning av verksamhetens ansvar för hållbarhetsfrågor. Dessutom finns en policy mot mutor och andra otillåtna förmåner samt ett antal policyer för styrning av specifika frågor såsom inköp, sponsring och hantering av fribiljetter. Under 2017 har Operan även tagit fram en ny lönepolicy samt upprättat en resepolicy som anger hur Operan förhåller sig till resor i samband med tjänsten. Den senare hjälper medarbetarna att resa säkert, kostnadseffektivt och mer hållbart.

Ytterst ansvarig för Operans hållbarhetsarbete är styrelsen och företagsledningen med vice vd som huvudansvarig. En hållbarhetsgrupp med representanter från Operans olika avdelningar driver utvecklingen och implementeringen av hållbarhetsarbetet.

Det övergripande ansvaret för att Operan följer lagar och bestämmelser åligger Operans chefsjurist som tillsam-

mans med ledning även hanterar eventuella misstankar om oegentligheter. För inköp (Lagen om offentlig upphandling, LOU) har Operan en anställd inköpskoordinator som tillsammans med chefsjuristen särskilt bevakar att Operans alla inköp görs korrekt.

OPERANS HÅLLBARHETSPOLICY

Hållbarhet är en viktig del av Operans strategi. Genom ett hållbarhetsarbete stärks såväl visionen som varumärket.

Operans värderingar innebär att Operan värnar konstnärlig kvalitet, är orädd, välkomnande och tidlös.

Omsatt i hållbarhet betyder detta att:

- Operan värnar om mänskliga behov som kreativitet, identitet och konstnärligt uttryck. Operan mår om goda arbetsförhållanden och metoder som ger medarbetare goda förutsättningar att utvecklas och bidra i verksamheten.
- Operan strävar mot ett modernt resurstänkande och etiskt ansvar för människor och miljö i sin verksamhet. Operan är transparent och står för sina beslut.
- Operan är öppen gentemot hela samhället och för alla åldrar. Operan värnar om mångfald, jämställdhet på ett engagerande och inkluderande vis.
- Operan värnar om kulturarvet i enlighet med sitt uppdrag och engagerar sig i sin omvärld samt speglar angelägna utmaningar i samhället.

STRATEGISKA HÅLLBARHETSOMRÅDEN OCH -MÅL

Under 2014 fastställdes en ny treårig hållbarhetsstrategi, med övergripande och detaljerade mål med koppling till kärnverksamheten. För att integrera hållbarhetsarbetet än mer i den löpande verksamheten har hållbarhetsmålen integrerats i Operans övergripande strategiska arbete. Varje målområde har därmed en ansvarig person i ledningen som ska fastställa handlingsplaner och följa upp resultat. En beskrivning av hur Operan arbetar inom respektive område finns löpande i redovisningen. Under 2018 kommer nya mål för de kommande åren att arbetas fram.

*Godkänd av styrelsen i december 2012

STRATEGISKA HÅLLBARHETSOMRÅDEN OCH MÅL 2015–2017:

Operan arbetar aktivt för att öka tillgängligheten till verksamheten och nå en bredare publik

Operan strävar efter att med sin verksamhet nå ut till och vara tillgänglig för alla i Sverige – både barn och vuxna. Operans målsättning är att ha en publik som speglar det svenska samhällets mångfald och arbetar särskilt för att öka tillgängligheten för underrepresenterade grupper. Exempel på underrepresenterade grupper är besökare med syntolkning, de under 26 år, studenter, besökare med funktionsnedsättning, förstagångsbesökare och personer med utländsk bakgrund.

STRATEGISKT MÅL:

2015: Ta fram värde för andelen förstagångsbesökare
2016: Ta fram ett underlag som visar det svenska samhällets mångfald vad gäller personer med utländsk bakgrund och personer med funktionsnedsättning
2017: Ta fram en strategi för att uppnå mångfald i Operans publik

RESULTAT:

2015: Andel förstagångsbesökare under 2015 var 6 %
Värdet har identifierats genom publikundersökning genomförd vid 30 föreställningar under 2015.

2016: Andel utomlands födda personer
Personer över 25 år i hela riket: 20 %

Operans publik: 11 %

Andel personer med funktionsnedsättning

Personer i hela riket: 16 %

Operans publik: 7 %

Värdet för hela riket vad gäller utomlands födda har identifierats genom Statistiska Centralbyråns databas 2015. Värdet för hela riket vad gäller funktionsnedsättning har identifierats genom organisationen Funka (en organisation som arbetar med tillgänglighet)*.

Värdet för Operans publik har identifierats genom en publikundersökning som genomfördes vid 30 föreställningar (stora scenen) under 2015.

* I Sverige får man av integritetsskäl inte registrera personer med funktionsnedsättningar. På Funka.com har man tagit fram siffror från SCB, Hjälpmedelsinstitutet, de ideella handikapporganisationerna och andra offentliga källor. De två siffror man får fram är att 1,3 respektive 1,8 miljoner människor har en funktionsnedsättning. Differensen beror på om det är individens subjektiva bedömning, medicinska diagnoser, arbetsförmåga eller något annat som ligger till grund för beräkningen. Operan har valt att arbeta med att 1,6 miljoner av hela riket har en funktionsnedsättning.

2017: För att uppnå en publik som speglar det svenska samhället har Operan identifierat måltal och handlingsplaner för tre områden:

- Publik som är utomlandsfödda eller har en förälder född utomlands.

Andelen ska öka successivt till minst 23 % år 2021/22.

Under 2017 var 21 % av besökarna antingen födda utomlands eller med minst en förälder född utomlands.

- Publik med funktionsvariation.

Andelen ska öka successivt till minst 16 % år 2021/22.

Under 2017 hade 7 % av besökarna någon funktionsvariation, vanligtvis en hörselskada.

- Publikens ålderssammansättning.

Andel i åldersgrupper under 40 år ska öka successivt fram till 2021/22. Under 2017 har andelen besökare som är under 40 år ökat till 23 % (från 15 % 2015 och 2013).

Operan arbetar aktivt för att vara en arbetsplats som präglas av transparens,

delaktighet och dialog på alla nivåer i organisationen

Operan har tidigare genomfört NMI-mätningar (Nöjd-MedarbetareIndex) och det strategiska målet för 2017 var ett NMI-värde på 60. Under 2017 togs beslutet att se över hur Operan ska arbeta med medarbetarmätningar och NMI eller motsvarande. Ett nytt arbetssätt kommer att beslutas om under 2018, varefter mål för området kan fastställas.

Operan deltar aktivt med diskussion och fördjupning kring aktuella samhällsfrågor som kan relateras till Operans repertoar

Genom aktiviteter med koppling till Operans produktioner såsom samtal, informationsspridning, debattartiklar, samarbeten och föreställningsintroduktioner, tar Operan upp aktuella samhällsfrågor som har anknytning till Operans repertoar. På detta sätt vill Operan sprida kunskap samt skapa diskussion och därigenom bidra till en hållbar samhällsutveckling.

STRATEGISKT MÅL:

2015: För minst en produktion från respektive sektion; opera, balett, Unga på Operan, genomföra aktivitet/er för att skapa diskussion och sprida kunskap kring aktuella samhällsfrågor som anknyter till produktionen.

2016: Öka antalet aktiviteter för att skapa diskussion och sprida kunskap kring aktuella samhällsfrågor som anknyter till produktionerna.

2017: I samband med samtliga premiärer, där det är relevant, genomföra aktivitet/er för att skapa diskussion och sprida kunskap kring aktuella samhällsfrågor.

RESULTAT:

Antal aktiviteter per sektion

	Opera:	Balett:	Unga på Operan:
2015	1	0	1
2016	4	1	1
2017	2	1	1

Operan arbetar aktivt för mångfald och jämställdhet i produktioner (konstnärliga team) och bland medarbetare

Operan är öppen gentemot hela samhället och för alla åldrar. Operan värnar om mångfald och jämställdhet på ett engagerande och inkluderande sätt.

STRATEGISKT MÅL:

2015: Kartlägga ålders- och könsammansättningen i de konstnärliga teamen

2017: Uppnå en jämställd ålders- och könsfördelning (fördelning i spannet 40/60) i konstnärliga team räknat på en treårsperiod.

RESULTAT:

ÅR	MAN	KVINNA	UNDER 50 ÅR	ÖVER 50 ÅR
2014	68 %	32 %	74 %	26 %
2015	73 %	27 %	47 %	53 %
2016	70 %	30 %	41 %	59 %
2017	64 %	36 %	45 %	55 %
2018*	63 %	37 %	32 %	68 %
Genomsnitt 2014–2016	70 %	30 %	54 %	46 %
Genomsnitt 2015–2017	69 %	31 %	44 %	56 %
Genomsnitt 2016–2018	66 %	34 %	39 %	61 %

Målet för 2017 är inte uppnått. Vad gäller åldersfördelning inom de konstnärliga teamen är Operan dock nära målsättningen. Fördelningen vad gäller män och kvinnor skiljer sig mer och de konstnärliga teamen domineras totalt sett av män. Dock finns det vissa områden där kvinnor är i majoritet såsom kostym- och maskdesign.

En förklaring är att de konstnärliga teamen ofta kontrakteras 2–3 år i förväg. När den inledande kartläggningen gjordes 2015 var redan flera team kontrakterade för 2018.

De konstnärliga teamen innefattar: Kompositör, Librettist, Dirigent, Regissör, Koreograf, Scenograf, Kostymdesigner, Mask-, Ljus-, Ljud- och Video-designer, Dramaturg.

* Konstnärliga team kontrakteras flera år i förväg varför resultatet för 2018 redan finns tillgängligt

EKONOMISKT ANSVAR

Operan är ett statligt helägt aktiebolag. Verksamheten ska inte syfta till att ge överskott eller utdelning. I posten intäkter ingår bland annat ett väsentligt stöd från offentlig sektor, det vill säga staten. För 2017 uppgick bidraget till 465,5 mkr (2016 452,9 mkr).

Operan har som uppdrag att ha ett eget kapital som ger en stabil grund för verksamheten. Operan anser att ett eget kapital om 25 mkr ger sådan önskad ekonomisk stabilitet. Operans egna kapital för 2017 uppgår till 25,1 mkr (2016 26,4 mkr). Dock kan detta mål komma att revideras i samband med att renoveringen av operahuset framskrider.

Tabell 1. Skapat och levererat direkt ekonomiskt värde (mkr)

	2017	2016	2015
Intäkter ¹	573,1	554,0	538,0
Summa tillskapat ekonomiskt värde	573,1	554,0	538,0
<i>Fördelat ekonomiskt värde</i>			
Rörelsekostnader	-174,2	-164,3	-165,0
Löner och ersättningar till anställda ²	-398,2	-388,2	-379,6
Betalningar till finansörer	-1,4	-1,6	-0,9
Summa fördelat ekonomiskt värde	-573,8	-554,1	-545,5
Behållet ekonomiskt värde ³	-0,7	-0,2	-7,6

1 Omfattar driftstillskott från staten, intäkter från sponsorer, biljettförsäljningar samt diverse intäkter som uthyrningar, turnéer med mera

2 Inklusivt arbetsgivaravgifter och löneskatt på pensioner

3 Summan ska täcka investeringar som behöver göras av konstnärlig karaktär samt i fastighet och teknik

Subventionerade biljettpriser

Bidraget från offentlig sektor är en väsentlig förutsättning för att erbjuda subventionerade biljetter så att så många som möjligt ska kunna besöka och ta del av Operans utbud till ett överkomligt pris. En osubventionerad biljett till en föreställning på stora scenen skulle 2017 i genomsnitt ha kostat 3 120 kr (2 990 kr), vilket kan jämföras med snittpriset till besökarna på 451 kr (402 kr).

Biljettpolicy

Operan erbjuder varje år ett antal fribiljetter till Operans fast- och visstidsanställda samt till ett begränsat antal externa gäster som exempelvis press. Fribiljetter till personalen ges för att möjliggöra nödvändig kompetensutveckling, men är också en viktig personalvårdsförmån. Hanteringen av fribiljetter styrs genom en policy som reglerar till vem och vilket antal biljetter som får delas ut. Policyn har även upprättats med syfte att minimera risken för eventuella mutor, vilket faller inom ramen för korruption. Under 2017 hade Operan 174 138 besökare till föreställningarna på stora scenen, varav 6 % (6 %) var fribiljettbesökare.

Sponsorsamarbeten

Verksamheten på Operan finansieras även till viss del genom sponsring och donerade pengar. Sponsring och partnerskap ses som nära samarbeten med tydligt över-

enskomna mål och Operan strävar efter att samarbeta med företag och partners som delar Operans kärnvärden tidlös, konstnärlig kvalitet, orädd och välkomnande. Operan har en policy för partnersamarbeten som också beskriver i vilka fall Operan tackar nej till ett samarbete. Detta gäller exempelvis om företaget kan uppfattas som diskriminerande eller företräder områden som enligt Operans bedömning kan uppfattas skadliga på något sätt, såsom företag verksamma inom krigsindustri/pornografi/vadslagning och andra spelformer som inte är tillåtna enligt svensk lag, eller företag som inte följer kraven på mänskliga rättigheter i produktion.

Under 2017 förlängdes Operans partnerskap med MasterCard. Partnerskapet innebär att Operan kan nå ut med sitt innehåll till en bredare målgrupp och fler människor ges möjligheten att upptäcka Operans föreställningar. Partnersamarbeten och donationer har också möjliggjort genomförandet av flera projekt inom Operans barn- och ungdomsverksamhet (se avsnitt Barn- och ungdomsverksamheten).

Operan har även tagit emot donationer för produktionen av *Drömmen om Svansjön*, arvoden till gästartister och för inköp av instrument till Kungliga Hovkapellet, nationaldagsfirandet i Haga den 6 juni, Ringhörnan x2 (seminarier i anslutning till föreställningarna i Nibelungens Ring av Richard Wagner).

INKÖP OCH ANSVAR I LEVERANTÖRSLEDET

Operan vill upprätthålla hög etik i alla sina affärsrelationer och agera föredömligt gentemot sina leverantörer inom området hållbart företagande, som bland annat omfattar anti-korruption. Med anledning av detta arbetar Operan kontinuerligt i förebyggande syfte med att internutbilda och diskutera vikten av att som anställd inte bli otillbörligt påverkad i sina beslut vid inköp och leverantörskontakter eller ta emot otillåtna förmåner. Målgruppen är de anställda på Operan som har dialog med leverantörer, beslutanderätt eller på något sätt möjlighet att påverka val av leverantör. Utgångspunkten är Operans inköbspolicy och policy mot mutor och andra otillåtna förmåner som bygger på den så kallade Näringslivskoden samt de regler och praxis som tillämpas vid upphandlingar enligt lagen om offentliga upphandlingar (LOU).

Operans leverantörer

Operan köper årligen många olika sorters varor och tjänster, allt från konstnärliga tjänster och material till dekor och kostymer, konsulttjänster och specialister till rent administrativa och verksamhetsstödande inköp inom exempelvis HR, IT, Fastighet eller Kommunikation. Där man ser ett återkommande behov för en viss vara eller tjänst i större volym, upphandlas ett ramavtal med en eller flera leverantörer, såsom för scentextilier och ljudutrustning eller eltjänster. Leverantörerna finns förutom i Sverige i flera, främst europeiska, länder som Tyskland och

England som har nischade leverantörer inom scenkonst och -teknik. År 2017 tecknade Operan avtal med en ny, betydande leverantör som ska leverera det nya övermaskineriet till Operans stora scen. Vidare tecknade Operan avtal med flera konsulter som ska stödja Operan i de kommande fastighetsprojekten.

Operans leverantörer utgörs av allt från fastighetsförvaltare och restauratörer till tygfabrikanter och tryckerier. Under 2017 handlade Operan från ca 800 olika leverantörer.

Scenteknik, såsom ljus- och ljudutrustning och scenmaskineri, samt material för dekorbyggnad utgör också en betydande andel av Operans inköp. Operan arbetar aktivt med en förbättrad inköpskoordinering, men inom vissa områden förekommer ett stort antal leverantörer. Tyger köps exempelvis in från över 50 olika leverantörer verkssamma i såväl Sverige som utomlands. Ett 20-tal av dessa handlar Operan kontinuerligt med. I första hand väljs tyger som är producerade i Europa, men det förekommer även att tygerna är producerade i Asien, framförallt syntetmaterial och siden. För dessa leverantörer, uppskattningsvis 10-15 stycken, bedöms risken vara störst att Operans sociala och etiska krav (inklusive krav gällande efterlevnad av mänskliga rättigheter) samt miljökrav inte efterlevs. Operans målsättning är att minska antal leverantörer totalt sett, dels av administrativa skäl, men även för att förbättra förutsättningarna för kontroll av bland annat hållbarhetsfrågor.

Samhälleliga mål med upphandling som medel

Regeringens målsättning är att upphandling ska vara ett strategiskt verktyg för väl fungerande verksamheter och ett medel för att uppnå samhälleliga mål. Som ett led i arbetet med att utveckla de offentliga upphandlingarna har regeringen tagit fram en nationell upphandlingsstrategi som innehåller sju inriktningsmål. Två av dessa mål är direkt kopplade till hållbarhetsaspekter: användningen av miljöanpassad upphandling ska öka, särskilt inom produktgrupper med stor miljöpåverkan samt att social hänsyn bör ställas i offentliga upphandlingar när det är möjligt och lämpligt.

Operan ser positivt på den nationella upphandlingsstrategin och realiserar målen i sina inköp. Hållbarhetsfrågor såsom krav på efterlevnad av mänskliga rättigheter (liksom grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet) och miljöhänsyn har sedan många år varit en integrerad del av Operans inköbspolicy. I större upphandlingar ställer Operan krav på potentiella leverantörer baserat på en riskbedömning som görs med anknytning till det som anskaffas, såsom miljöpåverkan eller risken för oskäliga arbetsvillkor.

Uppföljning av att leverantörer efterlever ställda krav görs genom stickprovskontroller inför tilldelning av kontrakt eller som en uppföljning under pågående avtal. Uppföljning görs främst vid annonserade upphandlingar och görs speciellt om branschen förknippas med risker

gällande exempelvis miljö, korruption eller mänskliga rättigheter och sociala aspekter.

Utrymmet för att ställa krav på miljömässiga, sociala och arbetsrättsliga villkor blev tydligare i den nya lagen om offentlig upphandling (LOU) som trädde i kraft den 1 januari 2017. Genom att använda olika former av sociala hänsyn kan de offentliga köparna ta ansvar för att använda skattemedel på ett ansvarsfullt sätt. Lagen innehåller också skyldigheter för upphandlande myndigheter/enheter att beakta sådana hänsyn. En leverantörs anbud ska förkastas om det onormalt låga priset beror på att anbudet inte stämmer överens med tillämpliga miljö-, social- eller arbetsrättsliga skyldigheter. I en tjänsteupphandling, där lönedumpning inom branschen förekommer, avfärdade Operan en anbudsgivare vars pris låg under ett tillämpligt kollektivavtals minimilönenivå och anbudsgivaren inte på ett tillfredsställande sätt kunde förklara det låga priset.

Operan kommer att under 2018 revidera sin inköbspolicy med bland annat hänsyn till den nya LOU och för att förtydliga kopplingen mellan inköspolicyn och den nationella upphandlingsstrategin.

Ytterligare en samhällelig riktlinje som Operan, enligt regeringens regleringsbrev, ska verka för är att göra teatern tillgänglig för publik med funktionsnedsättning. Eftersom Operan vill vidareutveckla sin kommunikation med denna målgrupp specificerade man i förfrågningsunderlaget vid upphandling av ramavtal med flera kommunikationsbyråer att leverantörerna skulle ha tidigare erfarenhet av uppdrag som tagit hänsyn till funktionsvariationer såsom lässvårigheter eller syn- eller hörselskada.

BARN- OCH UNGDOMSVERKSAMHETEN

Barn och unga är en viktig målgrupp för Operan. Genom sin barn- och ungdomsverksamhet – Unga på Operan – önskar Operan öka barns och ungas, deras anhörigas och skolans möjlighet att ta del av professionell kultur av högsta kvalitet, med spets och bredd. All verksamhet som riktas till barn och ungdomar erbjuds till ett starkt reducerat pris eller erbjuds till självkostnadspris. Under 2017 besöktes Operans barn- och ungdomsverksamhet av närmare 43 000 personer (2016: närmare 62 000). Anledningen till den betydligt lägre siffran jämfört med 2016 är att Operan presenterade ett väsentligt antal lägre familjeföreställningar 2017 (18 st) än 2016 (35 st).

Samarbete med skolor

Barns och ungas rätt till kultur är prioriterat i kulturpolitiken. För att nå en bred publik och nya publikgrupper arbetar Unga på Operan aktivt med skolor genom visningar av operahuset med konstnärlig aktivitet, lärarkvällar och Skapande skola-projekt samt stora pedagogiska externt sponsrade projekt. Genom lärarkvällar och nyhetsbrev till skolombud hålls kontakten levande med nyckelpersoner inom skolvärlden. Vid de flesta genrep på stora scenen

under året har Unga på Operan haft 2:a raden till sitt förfogande och bjudit in skolklasser och lärare.

Satsningen ”Skapande skola” finansieras av kulturrådet och är tänkt att stärka samverkan mellan skolan och det professionella kulturlivet. Målet är att eleverna ska få tillgång till kulturens alla uttrycksformer och att deras möjligheter till eget skapande ökar.

Efterfrågan på skapande skola-projekt har fortsatt att öka och under året genomfördes 381 aktiviteter (2016: 320 st) tillsammans med Unga på Operan. Populära aktiviteter utöver föreställningar är workshops, konserter, dramatiserade konserter och guidade visningar av operahuset.

Större pedagogiska projekt

Unga på Operan genomför också projekt med hjälp av donerade och sponsrade pengar. Wallenius lines och Operan har efter två lyckade skolprojekt tillsammans beslutat sig för att utveckla och fördjupa samarbetet med ett tre år långt projekt tillsammans med en skola i Hässelby. Wallenius sponsringsbidrag möjliggör att Unga på Operan under 2017–2019 ges möjlighet att utveckla och implementera ett projekt i skolan där estetiska läroprocesser integreras med skolans läroplan. Projektet syftar till att belysa betydelsen av att aktivt arbeta med kultur i det dagliga skolarbetet och på så vis stärka barns rätt till kultur. En forskningsresurs har knutits till projektet för att få säkerställd fakta kring hur barns inlärning, gruppdynamik, utveckling påverkas när kulturen knyts ihop med läroprocessen. Ytterligare en dimension att beakta är hur kultur kan fungera integrerande i en mångkulturell miljö. Forskaren sponsringsfinansieras av Wallenius lines, men det finns även en medfinansiering för projektet, BUV (Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen, Stockholms Universitet).

Samarbetet med El Sistema Stockholm har också kunnat fortsätta med hjälp av donerade pengar. Genom samarbetet har elever i Tensta och Kista fått besök av musiker ur Kungliga Hovkapellet som haft konserter i barnens närmiljö. El Sistema-elever har även genomfört konserter tillsammans med stråkmusiker ur Kungliga Hovkapellet och varit på visning och kostymprovning i operahuset. Aktiviteterna har genomförts med elever från Tensta, Kista, Skärholmen, Bredäng och Rågsved.

Produktioner för barn och unga

Förutom den ordinarie repertoaren erbjuder Operan föreställningar som presenteras ur barnens perspektiv. Under 2017 har Unga på Operan producerat och uruppfört två nya verk, barnoperan *Den långa, långa resan* och allkonstverket *Myriader av världar*.

Den långa, långa resan baseras på en barnbok av Rose Lagercrantz, inspirerad av tecknaren Ilon Wiklands liv och flykt från Estland under andra världskriget. Verket belyser barnets utsatthet under krig och flykt och blev en

stor succé publikt, medialt och ur recensionshänseende. Alla skolklasser som skulle se verket fick en workshop tillsammans med en pedagog från Unga på Operan, där man arbetade med verkets tematik och musik.

I *Myriader av världar* har de allra yngsta, från 3 till 18 månader, fått uppleva och utforska konst i ett interaktivt allkonstverk som gestaltades omkring barnen av en sångerska och tre dansare. Scenografi, sång, dans, kostymer och musik bjöd in alla till interaktion och skapade en nyfikenhet hos barnen kring färg, form, samspel och rörelse. *Myriader av världar* blev även den en mycket stor framgång publikt och ur recensionshänseende. Verket har valts ut av en jury till Scenkonstfestivalen Bibu och har inbjudits att spela på festivalen som äger rum i Helsingborg under maj 2018.

Nötknäpparen och *Alice i Underlandet* är uppsättningar som främst lockar barnfamiljer och som spelas med utsålda föreställningar. I dessa föreställningar medverkar också ett stort antal elever från Kungliga Svenska Balettskolan. Att dessa elever ges en möjlighet att medverka i större sceniska verk ger dem en insikt i den professionella verksamheten de aspirerar på samt ger den yngre publiken ökad möjlighet till identifikation och förhoppningsvis ökat intresse för dans.

Familjer och ny publik

För familjer ordnar Operan varje år familje- och lovaktiviteter. Publiktrycket på de *Barnlördagar* som introducerades 2016 har varit högt och under 2017 expanderades därför konceptet. Under *Barnlördagarna* framförs vokala och instrumentala konserter, ibland lätt dramatiserade, i Guldföajén. Under hösten inbegreps även »Prova på balett« i samarbete med Kungliga Svenska Balettskolan.

Kulturnatten som arrangeras varje april lockar mellan 7 000–9 000 besökare, främst personer som aldrig besökt operan tidigare. Under kvällen bjuder Operan på ett antal föreställningar och aktiviteter.

Nationaldagsfirandet med Operan i Haga innehöll ett stort aktivitetsområde för barn med kostymprovning, instrumentprovning, pysseltält, stafflimålning, tåskoprovning och Gustav III-vandringar i samarbete med Solna Kulturskola.

I juni firade Parkteatern 75 år med en stor fest i Vita bergsparken under vilken Hovkapellet spelade *Djurens karneval* av Camille Saint-Saëns. Stadsteaterskådespelaren Fredrik Meyer reciterade texter som introduktion till musikstyckena vilka gestaltade olika djur.

Under Stockholms Kulturfestival fick flertalet grupper guidade visningar av operahuset med musikaliskt inslag av sångerskan Maja Frydén i Guldföajén.

Samarbeten och gästspel

Under 2017 gjorde regeringen en riktad satsning för att fler elever skulle nås av Kulturskolans aktiviteter. I samarbete med Kulturskolan, med medel från Kulturrådet, har Operan

genomfört fyra devisingprojekt av *Oops! Det blev en Opera!!* i områdena Rinkeby, Hjulsta och Tensta. Klasserna i åk 4 och 5 har initialt fått besök av en librettist ifrån Unga på Operan som startat upp ett gemensamt skrivprojekt för klassen. Texterna har sänts till Operans pedagoger som kommit till klasserna och under flera dagars arbete har de sedan skapat en föreställning tillsammans med eleverna (detta arbetssätt kallas för »devising«). Föreställningen har avslutningsvis spelats upp för andra elever på skolan.

I samarbete med Unga på Operan har master två-studenterna vid Operahögskolan genomfört en kurs i entreprenörskap. Kursen resulterade i en dramatiserad konsert som framfördes i Guldfoajén som *Barnlördag* och för besökande skolklasser.

Operan samarbetar också med föreningen Operainitiativet i projektet »Open opera« med syftet att bidra till en breddning av Operans framtida publik. Genom samarbetet bjöds 150 elever från Flen in till en repetition av *Alice i Underlandet* på stora scenen.

EN OPERA FÖR ALLA

Regeringens mål för statens bidrag 2017 har bland annat varit att Operan ska nå en så bred och stor publik som möjligt genom att bedriva en verksamhet som riktar sig till vuxna såväl som barn och unga samt att arbeta för att nå nya publikgrupper. Därutöver ska Operan verka för att göra teatern tillgänglig för personer med funktionsnedsättning och att ge boende utanför Stockholm tillfälle att se föreställningarna. Operan kan glädjande konstatera att de senaste årens arbete med att försöka nå en yngre publik har börjat ge resultat.

Tillgänglighet via digitala kanaler

Operan verkar för att vara med och sprida information om och öka tillgängligheten till Operans verksamhet på olika sätt. En framträdande strategi är att utöka den digitala upplevelsen av repertoaren och arbetet bakom scen för att tillgängliggöra Operans arbete till fler människor och på så sätt nå fler målgrupper. I anslutning till uppsättningen av *Half Life* inledde Operan ett pilotprojekt med Virtual Reality i den mest avancerade vr-film som har tagits fram i Sverige. Resultatet blir tillgängligt under början av 2018.

Under året har Operan tillsammans med 30 operakompanier från 18 länder lanserat OperaVision, en ny plattform för livestreaming. Syftet med plattformen är att tillgängliggöra konstformen till så många som möjligt, få fler att förstå och uppskatta den och därmed få fler besökare. Det är ett unikt projekt som Operan inte bara är med i utan också tar täten och erbjuder sitt utbud, gratis. 2018 sänder Kungliga Operan sin nya uppsättning av *Aida*, för första gången live via OperaVision. Plattformen ingår i Opera Europa, den europeiska sammanslutningen

för operakompanier och festivaler som Operans vd Birgitta Svendén är styrelseordförande för.

Genom radio- och tv-sändningar kan Operans föreställningar nå ut till hela landet. Operan samarbetar med Sveriges Radio för att göra nyproducerade operaföreställningar tillgängliga för en stor publik. Samarbetet har under 2017 resulterat i hela åtta radioutsändningar av Operans föreställningar, vilka sändes i Sveriges Radio P2. Varje utsändning har cirka 40 000 lyssnare under en 30-dagarsperiod.

Operan samarbetar också kontinuerligt med Sveriges Television och under 2017 sändes tre föreställningar; balletterna *Midsommarnattsdröm* (tittarsiffra ca 220 000) och *Nötknäpparen* (tittarsiffra ca 90 000) samt operetten *Glada änkan* (tittarsiffra ca 235 000). I samband med repetitionsarbetet av *Dracula* gjordes en dokumentär – *Dracula i kulisserna*, som visades i SVT under 2017, spelades även själva föreställningen in och sändes i SVT i januari 2018.

Under året direktsändes operan *Glada änkan* (publiksiffra ca 14 600) och *Dracula* (publiksiffra ca 2 400), i samarbete med Folkets Hus och Parker, till biografier runt om i Sverige.

Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Inom operahuset görs löpande genomgångar för att se över möjligheter att underlätta besöket för personer med funktionsnedsättning, både större och mindre projekt har genomförts. Operans salong är utrustad med hörslingor och det finns hiss till alla plan samt ramp framför stora entrén. Varje spelår erbjuds cirka tre syntolkade föreställningar. Vid kommande ombyggnader av teatern tas givetvis hänsyn till att tillgodose önskemålen för att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att dra nytta av ny teknik och digitalisering.

Under 2017 genomfördes arbetet inom Post- och telestyrelsens (PTS) innovationstävling med temat »Aktiv fritid«, där Operan vunnit ett pris 2016. Operans projekt tilldelades finansiering med 1,2 mkr och omfattade att förbättra tillgängligheten på Operans hemsida samt att utveckla en app för smarta telefoner. Tillsammans med referensgrupper inom synnedsättning och/eller dyslexi eller autismspektrumtillstånd, lokaliserades ett flertal funktioner på hemsidan som behövde åtgärdas. Navigationsförbättringar, sökfunktionalitet och överblick över informationen var områden där Operan har gjort tillgänglighetsförbättringar.

Även appen togs fram med en liknande referensgrupp och resulterade i att Operan nu har en app där den textremsa med repliker som idag visas på en digital display ovanför scenen även finns tillgänglig i uppläst format, via besökarens egen smarta telefon. Appen har även funktionalitet för syntolkning. Genom appen har de med

en synnedsättning och/eller dyslexi eller autismspektrumtillstånd nu möjlighet att tillgodogöra sig föreställningen på ett helt annat sätt. Hemsidan och appen lanserades i början av hösten och togs emot väl.

Nya besökare genom breddning av verksamheten

För att nå nya publikgrupper arbetar Operan aktivt med att bredda verksamheten och öppna upp operahuset för olika evenemang. Heldagsevenemanget i Hagaparken på nationaldagen lockade än en gång fler besökare än tidigare år, varav många för första gången mötte opera och klassisk balett. Operan har också nått nya publikgrupper genom andra årligt återkommande evenemang som den välbesökta och uppskattade kulturnatten och utomhuskonserten på Gustav Adolfs torg (GAT). Tensta Gospel Choir återkom även under 2017 till Operan, denna gång med en julkonsert och liksom 2016 inför en fullsatt salong. Även Operans restauranger lockar nya besökare till Operahuset.

Ett nytt och kreativt grepp som togs fram kring *Dracula* var att föreställningen genom vampyrkväll, ljusskådespel och marknadsföring gjordes tillgänglig för en ny, bredare och yngre publik. För initiativet belönades Operans VD med Stockholms Handelskammars Boosting the Capital-pris. Det är framförallt *Dracula*, *Alice i Underlandet* och *Glada änkan* som lockar förstagångsbesökare. Henrik Dorsins och Ole Anders Tandbergs omarbetning av operetten *Glada änkan* har lockat många nya besökare och sällanbesökare (senaste besöket var mer än fem år sedan) till Operan, mer än var femte i Glada änkan-publiken var från denna grupp.

Operans utbud och verksamhet görs också tillgängligt genom turnéverksamhet och gästspel, visningar av operahuset, öppna repetitioner och sommarkonserter.

Bevarande av kulturarvet – och skapande av nytt

Regeringens mål för statens bidrag 2017 har som tidigare år varit att Operan ska vårda och främja det nationella kulturarvet inom opera och balett samt att stödja nyskapande svensk opera- och balettkonst genom att beställa och framföra nya verk av kompositörer, librettister och koreografer. Genom att spela klassiker likaväl som moderna och nyskapande verk tar Operan tillvara det befintliga kulturarvet samtidigt som det nya arvet skapas. En medvetenhet om kulturarvet är en förutsättning för att kunna utvecklas och gå vidare.

Hösten 2017 hade den nyskrivna operan *Dracula* av Victoria Borisova-Ollas, urpremiär på Operan. Föreställningen lockade en till stor del ny, bredare och yngre publik. Även Henrik Dorsin och Ole Anders Tandbergs omarbetning av operetten *Glada änkan* har lockat många nya besökare till Operan. Föreställningen vann SVD:s operapris med motiveringen »för att ha gett operettgenren nytt liv med lika varm som vass humor«.

Inom dansen presenterades de nya verken *Drömmen om Svansjön* med koreografi av Pär Isberg till Pjotr Tjajkovskijs musik och de två moderna kreationerna *Half Life* av Sharon Eyal och *De l'origine* av Olivier Dubois.

Som en del i Operans uppdrag att bevara kulturarvet uppmärksammades under året tonsättaren Wilhelm Peterson-Berger – 150 år sedan han föddes och 75 år sedan han dog. Hans sagoopera *Adils och Elisiv*, framfördes konsertant på Operans stora scen och sändes även i Sveriges Radio P2.

Med hjälp av Riksbankens Jubileumsfond gjorde Operan under 2017 en av sina största digitala satsningar hittills med »Arkivet« – en helt nya databas som gör det möjligt att djupdyka i Operans repertoar genom tiderna. Arkivet är en ständigt växande databas över Operans verksamhet.

SAMHÄLLENGAGEMANG

Diskussion och fördjupning

Ett av Operans strategiska målområden är att delta aktivt med diskussion och fördjupning kring aktuella samhällsfrågor som kan relateras till Operans repertoar och under 2017 har Operan genomfört ett flertal evenemang i anslutning till föreställningar under rubriken Operan Xtra. Medverkande artister och konstnärliga team samt inbjudna gäster har samtalat om föreställningarna inför publik. Evenemangen erbjuds som fördjupning till föreställningarna för att belysa verket, dess aktualitet och tolkning.

Inför premiären av *Askungen* hölls ett panelsamtal med fokus på Askungens utsatthet i föreställningen och vad den som utsätts för trakasserier själv kan göra för att förändra sin situation. Samtalet knöt an till höstens #metoo-upprop. Premiärsamtalet inför *Jenufa* behandlade abortfrågan och kvinnans rätt till sin egen kropp. I premiärsamtalet med den israeliska koreografen Sharon Eyal och franske koreografen Olivier Dubois diskuterades deras roll som skapande konstnärer i samhället i dag. Samtalet tog också upp tematiken i deras nyskapade verk: människans utsatthet, dödsbegreppet, gruppdynamik, sociala mönster och mänsklig kommunikation.

Operan har också ordnat specialintroduktioner med olika teman i anslutning till *Nibelungens ring* av Wagner. Samtalen har bland annat haft teman som »Wagners kvinnor« om Wagners kvinnosyn, och »Provokatören Wagner« om Wagners antisemitism och hur man kan förhålla sig till detta idag.

Genom Operans samarbete med Stockholms Universitet har olika forskare hållit öppna föreläsningar i Guldföjén på teman som knyter an till aktuella föreställningar. Under 2017 hölls bland annat föreläsningen »Döda kvinnors opera« inför *Manon Lescaut* där Tiina Rosenberg, genusforskare och professor i teatervetenskap, tog upp frågan om varför kvinnor så ofta dör i klassiska operor. Inför

Maskeradbalen berättade Karin Sennefelt, professor i historia, om varför maskerader var så populärt på 1700-talet och att en viktig anledning var att man där fick klä sig som man ville, vilket gjorde det möjligt för alla samhällsklasser att mötas.

Operan har också fortsatt sitt samarbete med Dramaten. Under året har artister från Operan gästade Dramaten och skådespelare från Dramaten haft läsningar i samband med Operans föreställningar. I föreställningen *Ord & Ton* undersöktes under hösten temat »Sverige, Sverige fosterland« och vad är svenskhet?

MEDARBETARE

Som statligt aktiebolag är det viktigt för Operan att säkerställa att lagar och kollektivavtal följs samt att lokala kollektivavtal anpassas utifrån verksamhetens särskilda förutsättningar så att till exempel arbetstidsplanering möter verksamhetens behov samt säkerställer en god arbetsmiljö där medarbetare har förutsättningar att leverera arbete av hög kvalitet. Lönerevision sker i enlighet med en ny fastslagen lönepolicy från 2017 och villkor för personalförmåner ska vara tydliga, bland annat finns, som ovan nämnts, en fribiljettpolicy som sätter ramar för personalbiljetter. Under 2017 har även ett så kallat »årshjul för Operans arbetsmiljöarbete« tagits fram. Årshjulet fungerar som ett stöd för cheferna och ska underlätta och säkerställa organisationens systematiska arbetsmiljöarbete.

Många personer bakom en föreställning

Operans verksamhet kräver en mångfald av yrken, allt från dansare till publikvärdar. Cirka 120 olika yrkeskategorier, uppdelat på konstnärlig, teknisk och administrativ personal, finns representerade bland Operans medarbetare.

Antalet fast anställda är 536 (495 tillsvidareanställda, 8 långtidskontrakt, 24 årskontrakt, 5 provanställda och 4 förordnanden) och av dessa är 21 personer deltidsanställda. Utöver de ovan nämnda medarbetarna tillkommer cirka 260 visstidsanställda med kortare uppdrag såsom statister, guider, påklädare, publikvärdar med flera. Beroende på uppdrag kan denna grupp av anställda arbeta allt från någon dag till totalt några veckor per år. Samtliga yrkeskategorier som är verksamma vid Operan är anslutna till kollektivavtal.

Kompetensutveckling och Karriärväxling

För att skapa en välfungerande verksamhet och för att stå på högsta nivå vad gäller utveckling och förnyelse behöver alla medarbetare kompetensutveckling. Behovet av kompetensutveckling diskuteras mellan chefen och medarbetaren vid det årliga medarbetarsamtalet och varje chef med budgetansvar har en post för kompetensutveckling inom avdelningen. Dessutom finns centrala resurser för Operans ledarskapsutveckling.

Flera yrkeskategorier inom Operans verksamhet har

fysiskt krävande yrken, såsom exempelvis dansare. Från och med 2016 kan medarbetare på Operan erbjudas stöd via stiftelsen sok – stöd för omställning och karriärväxling – som erbjuder aktivt och ekonomiskt stöd för personer som haft/har anställning vid offentligt finansierade sceninstitutioner. Stödet avser yrkeskategorierna dansare, korister, sångsolister, musiker och musikalartister.

Barnartister

I vissa av Operans produktioner ingår barn och ungdomar, till exempel i barnkör eller som statister. En föreståndare ansvarar för barnens fysiska, sociala och organisatoriska arbetsmiljö och dessutom finns en barnansvarig som alltid är närvarande när barnen befinner sig i Operans lokaler. För barn och unga gäller särskilda regler för arbetstider och arbetsuppgifter, vilka inte alltid kan efterlevas vid medverkan i Operans föreställningar. Operan söker därför dispens av Arbetsmiljöverket för varje barn och för varje repetitions- och föreställningstillfälle. Under 2017 har Operan sökt dispens för sex produktioner och 118 arbetande minderåriga (2016: 135 barn, 2015: 170 barn). Liksom under föregående år har antalet barn beräknats en gång per produktion, vilket innebär att samma barn kan ha räknats flera gånger om barnet medverkar i flera produktioner.

Likabehandling och mångfald

Operan ska vara en tillgänglig arbetsplats där alla medarbetare och arbetssökande känner sig välkomna, och där mångfald och likabehandling främjas. Operan ska vara en arbetsplats som arbetar mot och är fri från diskriminering, trakasserier och kränkande särbehandling. Operan har en likabehandlingspolicy med tillhörande handlingsplan som beskriver processen för anmälan av upplevd diskriminering, trakasserier eller kränkande särbehandling.

2017 års #metoo-upprop visade att scenkonstbranschen, liksom många andra branscher, har haft och fortfarande har problem med sexuella trakasserier. Upproppet synliggjorde också en tystnadskultur som inneburit att få har pratat om frågan och få har valt att anmäla upplevda trakasserier. Med anledning av detta upprop intensifierades Operans arbete med likabehandlingsfrågor, med fokus på sexuella trakasserier under hösten 2017. Bland annat har frukostmöten för alla medarbetare genomförts där ledningsgruppen informerade om Operans ståndpunkt om nolltolerans mot alla typer av diskriminering, trakasserier och kränkande särbehandling. Vidare har workshops med alla avdelningar genomförts för att tillsammans med alla medarbetare prata om hur man ser på frågan om sexuella trakasserier idag, och vad vi kan göra för att bli en arbetsplats där alla känner sig välkomna. För att säkerställa att alla nyanställda tar del av Operans ståndpunkt gällande likabehandling skickas även numera likabehandlingspolicyn

ut till alla nya medarbetare, oavsett anställningsform.

Under 2018 fortsätter Operans likabehandlingsarbete. I början av 2018 gjordes förändringar i Operans produktionsprocess för ett större fokus på likabehandlingsfrågor, exempelvis är en genomgång av Operans ståndpunkt i frågan numera en stående punkt vid varje kollationering (produktionens uppstartsmöte) och arbetet med att utveckla arbetsmiljöfrågorna i produktionerna kommer att fortsätta under 2018. I början av 2018 initierades dessutom ett forum där alla medarbetare har möjlighet att träffa VD och HR-chefen för att diskutera frågor kring tystnadskulturen, vilka risksignaler finns och hur skapar vi långsiktig förändring vad gäller sexuella trakasserier? Under våren 2018 kommer chefer och skyddsombud att kompetensutvecklas i hur Operan kan åtgärda och arbeta förebyggande med likabehandlingsfrågor, och under våren kommer alla medarbetare att medverka vid en föreläsning om ämnet. För att mäta och uppmärksamma frågan om sexuella trakasserier och kränkningar kommer en enkät att skickas ut till alla medarbetare i mars/april 2018.

Operans anställda består av 53 procent män och 47 procent kvinnor. Målet är att ha en fördelning på minst 60/40 per yrkeskategori, vilket uppnåtts totalt sett. Dock skiljer det något per yrkeskategori, se tabell 2. I ledningsgruppen är kvinnor i majoritet medan mellanchefer övervägande är män. Operans målsättning är även att ha en bra spridning i åldersstrukturen inom varje yrkesgrupp. Åldersmässigt finns merparten av de anställda i ålderskategorierna 30 år och däröver. Bland konstnärlig personal är gruppen 30–49 år dominerande, vilket är naturligt med tanke på att pensionsåldern för sångare är 52 år och pensionsåldern för dansare är 41 år. Operan arbetar aktivt med att minska obalanserna vid nyrekrytering men Operans låga personalomsättning medför att köns- och åldersstrukturer tar lång tid att förändra och måste beaktas över ett längre perspektiv.

Varje år genomför Operan en lönekartläggning för att synliggöra skillnader i lön mellan män och kvinnor. Kartläggningarna har under flera år visat på små löneskillnader mellan män och kvinnor och 2017 kunde ingen löneskillnad relaterad till kön påvisas.

Inom baletten är den nationella mångfalden stor, med ett 20-tal nationaliteter representerade. Även inom orkestern och kören förekommer flera olika nationaliteter. Operan arbetar också med många internationella team och gäster.

HÄLSA OCH SÄKERHET

Medarbetarnas hälsa och säkerhet är ett prioriterat område för Operan och några av Operans tjänster är högriskyrken med tung fysisk belastning. Alla Operans anställda erbjuds friskvård i form av fri tillgång till Operans träningslokaler och årskort på träningsanläggning till reducerat pris.

Egen företagshälsovård

Operan har egen auktoriserad företagshälsovård i form av företagsläkare och företagssköterska. Dessa är specialiserade på förebyggande friskvård och arbetsrelaterade skador och sjukdomar samt rehabilitering så att sjukskrivna så snabbt som möjligt ska kunna återgå i tjänst. Det finns även tillgång till kontrakterad ortoped för baletten och öron-, näsa- och hals-specialist för sångarna.

Arbetssskador, tillbud och sjukfrånvaro

Under 2017 inrapporterades 19 st tillbud (2016: 40 st, 2015: 27 st) och 18 st arbetssskadeanmälningar (2016: 13 st, 2015: 14 st). Övervägande delen av inrapporterade tillbud och arbetssskadeanmälningar är relaterade till arbete på scenen, och i viss grad även arbete i repetitionssal. Samtliga tillbud och arbetssskador utreds av chef och skyddsombud och redovisas även under arbetsmiljökommitténs möten. Skyddsronder med fokus på den fysiska arbetsmiljön genomfördes under hösten på alla avdelningar.

Operan har en relativt hög andel av sjukfrånvaro som överstiger 60 dagar, se tabell 3. En majoritet av långtids-sjukskrivningarna utgörs av skador hos medarbetare med ett mycket fysiskt krävande arbete, såsom dansare i baletten.

RISKANALYSER OCH KRISBEREDSKAP

Inför varje ny produktion görs en förberedande riskanalys där eventuella risker och säkerhetsmoment i produktionen går igenom. Biträdande regissör informerar nya medverkande om gällande säkerhetsföreskrifter. Inför premiär av en produktion görs sedan ytterligare säkerhetsgenomgångar och inför varje föreställning görs alltid säkerhetskontroll av både scenområdet och publika utrymmen.

En översyn av Operans krisledningsarbete har påbörjats under 2017, under tiden finns den, sedan tidigare, fastställda krisledningen i bruk till dess att ny struktur och system är godkänt och implementerat.

Utbildningar inom Heta Arbeten, Advanced Responder och HLR samt Brandskyddsutbildning sker löpande vid behov.

MILJÖANSVAR

Operans miljöpåverkan består framför allt av drift och skötsel av fastighet samt materialanvändning vid framställandet av nya produktioner. Operan arbetar därför kontinuerligt med uppföljning av energiförbrukning och avfall genom dialog med fastighetsförvaltaren för operahuset, Statens fastighetsverk, och ställer även miljökrav vid inköp av material.

Tabell 2. Antal anställda per kön och ålderskategori

ANTAL ANSTÄLLDA PER KÖN OCH ÅLDERSKATEGORI. (Siffror inom parentes visar antal för 2016)						
2017	Antal	Man (%)	Kvinna (%)	< 29 år (%)	30-49 år (%)	> 50 år (%)
Ledningsgrupp	10 (8)	20 (25)	80(75)	0 (0)	60 (63)	40 (37)
Mellanchefer	14 (12)	71 (75)	29 (25)	0(0)	43 (25)	57 (75)
Arbetsledare	22 (20)	68 (60)	32 (40)	0(0)	14 (15)	86(85)
Konstn. personal	268 (268)	52 (51)	48 (49)	13 (13)	51 (51)	36 (36)
Teknisk personal	169 (168)	61 (61)	39 (39)	6 (6)	40 (40)	54 (54)
Adm. Personal	53 (53)	28 (28)	72 (72)	4(4)	51 (51)	45 (45)
Totalt	536 (529)	53 (52)	47(48)	9(9)	45(46)	46(45)
Styrelse	7 (9)	43 (33)	57 (67)	0 (0)	14 (44)	86 (56)

Tabell 3. Personalomsättning och sjukfrånvaro (%)

	2017	2016	2015
Personalomsättning	6,6*	7,7*	6,6
Sjukfrånvaron totalt	3,3	3,2	3,6
<i>Sjukfrånvarons fördelning per kön och åldersgrupp</i>			
Kvinnor	2,8	3,2	3,7
Män	3,8	3,2	3,4
Anställda under -30 år	2,7	3,7	3,0
30-49 år	2,0	2,4	3,0
50-	4,8	3,9	4,2
Sjukfrånvaro över 60 dagar av den totala frånvaron	35,5	24	40

*Under 2017 anställdes 40 personer och andelen nyanställda var 7,5 %. Antalet avgångar var 31 st.

Energi och klimat

Operans energiförbrukning omfattas av el, uppvärmning, kyla samt bränsle till Operans egna fordon. Förbrukad mängd förhåller sig relativt stabil från år till år. Merparten, 95 %, av all energi som förbrukades under 2017, kom från förnybara energikällor. Operahuset som byggdes 1898 medför dock stora utmaningar vad gäller att reglera värme och kyla på ett sätt som passar verksamheten idag.

Operans klimatpåverkan är beroende av val av energislag och förbrukad energimängd. Utsläpp av växthusgasar härrör framför allt från uppvärmning av lokaler. Även resor bidrar till Operans klimatpåverkan och under 2017 har en resepolicy för resor i tjänsten upprättats. Under 2016 var energiförbrukningen totalt 7902 mwh (2016: 8322 mwh) och klimatpåverkan från Operans användning av el, värme, kyla och fordonsbränsle var 333 CO₂-ekvivalenter (2016: 552 CO₂-ekvivalenter).

Avfall

Omfattande källsortering sker på Operans anläggning i Gäddviken och viss källsortering sker även i operahuset avseende papper, glas och farligt avfall. Under 2017 genererades 1,5 ton farligt avfall till deponi (2016: 9 ton) och 322 ton icke-farligt avfall (2016: 278 ton).

Kontaktuppgifter för frågor gällande hållbarhetsredovisningen:

Maria Bratt, vice vd, 08-791 43 10, maria.bratt@operan.se

GRI-*index*

Allmänna standardindikatorer

SIDA KOMMENTARER T EX AVGRÄNSNINGAR

	SIDA	KOMMENTARER T EX AVGRÄNSNINGAR
102-1: Organisationens namn	28	
102-2: De viktigaste aktiviteterna, produkterna tjänsterna	10–11, 14–16	
102-3: Lokalisering av organisationens huvudkontor	28	
102-4: Länder som organisationen har verksamhet i	28	
102-5: Ägarstruktur och företagsform	28	
102-6: Marknader där organisationen är verksam	10	
102-7: Organisationens storlek	11	
102-8: Medarbetardata	51, 53	
102-9: Organisationens leverantörskedja	45–46	
102-10: Väsentliga förändringar under redovisningsperioden		Inga väsentliga förändringar har förekommit
102-11: Hur organisationen följer försiktighetsprincipen		Operan tillämpar försiktighetsprincipen vid användning av nya material och produkter
102-12: Externa regelverk, standarder, principer som organisationen omfattas av/stödjer	40	
102-13: Medlemskap i organisationer och sammanslutningar	41	
102-14: Uttalande av vd/ordförande	3	
102-16: Organisationens värderingar, principer, standarder, uppförandekod och etiska policys	42	
102-18: Organisationens bolagsstyrning	28–33	
102-40: Organisationens intressenter	40	
102-41: Andel av personalstyrkan som har kollektivavtal	51	
102-42: Princip för identifiering och urval av intressenter	40	
102-43: Former för intressentengagemang	40–42	
102-44: Väsentliga områden som lyfts via kommunikation med intressenter	40–42	
102-45: Organisationsstruktur samt redogörelse för enheter som ingår eller exkluderas	32	Hela Operans verksamhet omfattas av redovisningen
102-46: Process för definition av innehållet i redovisningen	39	
102-47: Väsentliga områden	39	
102-48: Effekt av och orsak till omräkning/ändring av data/info		Inga förändringar
102-49: Väsentliga förändringar jämfört med tidigare redovisningar		Inga förändringar
102-50: Redovisningsperiod		2017-01-01 till 2017-12-31
102-51: Datum för publicering av senaste redovisningen		Mars 2017
102-52: Redovisningscykel		Ettårig, kalenderår
102-53: Kontaktperson för redovisningen	53	
102-54: Rapportering i enlighet med GRI Standards Core/Comprehensive	39	
102-55: GRI-innehållsindex	55–57	
102-56: Policy och rutiner för extern granskning	39	

Väsentliga aspekter och Resultatindikatorer

SIDA

EKONOMISKA RESULTAT

103-1 – 103-3	Hållbarhetsstyrning	44
201-1	Skapat och levererat direkt ekonomiskt värde	44
201-4	Väsentligt finansiellt stöd från den offentliga sektorn	44

DELAKTIGHET, DIALOG OCH SAMVERKAN

103-1 – 103-3	Hållbarhetsstyrning	41
Operan	Resultat medarbetarundersökning	41, 43

ANSTÄLLNINGSVILLKOR

103-1 – 103-3	Hållbarhetsstyrning	51
401-1	Antal och andel nyanställda samt personalomsättning	53 Redovisas inte per åldersgrupp och kön.

MEDARBETARES HÄLSA OCH SÄKERHET

103-1 – 103-3	Hållbarhetsstyrning	52
403-2	Omfattning av skador och sjukfrånvaro	52 Redovisas delvis. Endast redovisning av antal olyckor och tillbud. Frekvens vad gäller skador, arbetsrelaterad sjukdom och frånvaro till följd av arbetsrelaterad skada eller sjukdom redovisas inte.

KOMPETENSUTVECKLING

103-1 – 103-3	Hållbarhetsstyrning	51
404-3	Andel anställda som får regelbunden utvärdering och uppföljning av prestation	41

MÅNGFALD OCH JÄMSTÄLLDHET OCH ICKE-DISKRIMINERING

103-1 – 103-3	Hållbarhetsstyrning	51–52
405-1	Sammansättning av styrelse och ledning samt uppdelning av andra anställda efter kön, åldersgrupp	53
405-2	Procentuell löneskillnad mellan män och kvinnor per personalkategori och region	52
406-1	Antal fall av diskriminering	Inga fall av diskriminering har kommit till ledningens kännedom.

ANTI-KORRUPTION

103-1 – 103-3	Hållbarhetsstyrning	42, 44, 45
205-3	Åtgärder som vidtagits på grund av korruptionsincidenter	Inga incidenter har kommit till ledningens kännedom.

Väsentliga aspekter och Resultatindikatorer

SIDA

EFTERLEVNAD AV LAGAR OCH BESTÄMMELSER OCH KORREKT MARKNADSKOMMUNIKATION

103-1 – 103-3	Hållbarhetsstyrning	42
419-1	Monetärt värde av betydande böter och det totala antalet icke-monetära sanktioner till följd av brott mot gällande lagar och bestämmelser.	Operan har inte tilldömts några monetära sanktioner till följd av brott mot gällande lagar och bestämmelser. Operan har inte heller blivit stämd vid domstol eller konfliktlösningsinstitut.

TILLGÄNGLIGHET TILL OPERANS UTBUD FÖR HELA SAMHÄLLET

103-1 – 103-3	Hållbarhetsstyrning	43, 49–50
Operan	Antal radio- och tv-sändningar, digitala sändningar, turnéer och gästspel, Antal föreställningar och aktiviteter för barn och ungdom	15–16, 49
Operan	Antal skapande skola-aktiviteter	47

SAMHÄLLENGAGEMANG OCH -UTVECKLING

103-1 – 103-3	Hållbarhetsstyrning	43, 50–51
Operan	Antal genomförda aktiviteter för att skapa diskussion och sprida kunskap kring aktuella samhällsfrågor som anknuter till produktionen	43

BEVARA OCH SKAPA NYTT KULTURARV

103-1 – 103-3	Hållbarhetsstyrning	50
Operan	Antal klassiska verk, nyskrivna verk och antal beställningsverk	12

MÅNGFALD HOS PUBLIK OCH BESÖKARE

103-1 – 103-3	Hållbarhetsstyrning	43, 49–50
Operan	Andel utomlandsfödda och andel publik med funktionsvariation, Andel i åldersgrupper under 40 år	43

PUBLIK/BESÖKARES HÄLSA OCH SÄKERHET

103-1 – 103-3	Hållbarhetsstyrning	52
416-1	Andel av signifikanta produkt- och servicekategorier för vilka påverkan på hälsa och säkerhet utvärderas i förbättringssyfte	52

KUNDNÖJDHET

103-1 – 103-3	Hållbarhetsstyrning	40–41
Operan	Resultat av undersökningar för mätning av kundnöjdhet	40

ANSVAR FÖR BARN SOM MEDVERKAR I OPERANS PRODUKTIONER

103-1 – 103-3	Hållbarhetsstyrning	51
408-1	Verksamheter där det finns risk för fall av barnarbete och åtgärder som vidtagits	51

Revisors rapport över översiktlig granskning av Kungliga Operan AB:s hållbarhetsredovisning

INLEDNING

Vi har fått i uppdrag av styrelsen i Kungliga Operan AB att översiktligt granska Kungliga Operans hållbarhetsredovisning för år 2017. Företaget har definierat hållbarhetsredovisningens omfattning på sidan 10.

STYRELSENS OCH FÖRETAGSLEDNINGENS ANSVAR FÖR HÅLLBARHETSREDOVISNINGEN

Det är styrelsen och företagsledningen som har ansvaret för att upprätta hållbarhetsredovisningen i enlighet med tillämpliga kriterier, vilka framgår på första sidan i hållbarhetsredovisningen (sid 39), och utgörs av de delar av Sustainability Reporting Guidelines (utgivna av The Global Reporting Initiative (GRI)) som är tillämpliga för hållbarhetsredovisningen, samt av företagets egna framtagna redovisnings- och beräkningsprinciper. Detta ansvar innefattar även den interna kontroll som bedöms nödvändig för att upprätta en hållbarhetsredovisning som inte innehåller väsentliga fel, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

REVISORNS ANSVAR

Vårt ansvar är att uttala en slutsats om hållbarhetsredovisningen grundad på vår översiktliga granskning.

Vi har utfört vår översiktliga granskning i enlighet med ISAE 3000 *Andra bestyrkandeuppdrag än revisioner och översiktliga granskningar av historisk finansiell information*. En översiktlig granskning består av att göra förfrågningar, i första hand till personer som är ansvariga för upprättandet av hållbarhetsredovisningen, att utföra analytisk granskning och att vidta andra översiktliga granskningsåtgärder. En översiktlig granskning har en annan inriktning och en betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt IAASBS standarder för revision och god revisionsred i övrigt har.

Revisionsföretaget tillämpar ISQC 1 (International

Standard on Quality Control) och har därmed ett allsidigt system för kvalitetskontroll vilket innefattar dokumenterade riktlinjer och rutiner avseende efterlevnad av yrkesetiska krav, standarder för yrkesutövningen och tillämpliga krav i lagar och andra författningar. Vi är oberoende i förhållande till Kungliga Operan enligt god revisionsred i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

De granskningsåtgärder som vidtas vid en översiktlig granskning gör det inte möjligt för oss att skaffa oss en sådan säkerhet att vi blir medvetna om alla viktiga omständigheter som skulle kunna ha blivit identifierade om en revision utförts.

Den uttalade slutsatsen grundad på en översiktlig granskning har därför inte den säkerhet som en uttalad slutsats grundad på en revision har.

Vår granskning utgår från de av styrelsen och företagsledningen valda kriterier, som definieras ovan. Vi anser att dessa kriterier är lämpliga för upprättande av hållbarhetsredovisningen.

Vi anser att de bevis som vi skaffat under vår granskning är tillräckliga och ändamålsenliga i syfte att ge oss grund för vårt uttalande nedan.

UTTALANDE

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att hållbarhetsredovisningen inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med de ovan av styrelsen och företagsledningen angivna kriterierna.

Stockholm den 23 mars 2018

Deloitte AB

Didrik Roos

AUKTORISERAD REVISOR

Revisorns yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Till bolagsstämman i Kungliga Operan AB,
org.nr 556190-3294

UPPDRAG OCH ANSVARFÖRDELNING

Det är styrelsen som har ansvaret för hållbarhetsrapporten för räkenskapsåret 2017-01-01–2017-12-31 på sidorna 39–57 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

GRANSKNINGENS INRIKTNING OCH OMFATTNING

Vår granskning har skett enligt FARS rekommendation RevR 12 *Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten*. Detta innebär att vår granskning av hållbar-

hetsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionsd i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för vårt uttalande.

UTTALANDE

En hållbarhetsrapport har upprättats.

Stockholm den 23 mars 2018

Didrik Roos
Auktoriserad revisor

OMSLAGSBILD OCH BILDER: *Eric Börjeson har tagit omslagsbild och bilder i serien "Under ytan" med Operans sångare, dansare och musiker.*

OMSLAG: DEVON CARBONE. OMSLAG SID 60: JOHANNA RUDSTRÖM

FOTO: *Maryam Barari, Markus Gårder, Matthias Horner, Magnus Länje, Hans Nilsson, Carl Thorborg, Sören Vilks, Gert Weigelt.*

GRAFISK FORM: *Cina Stegfors*

REDAKTION: *Maria Bratt, Torbjörn Eriksson, Helena Sköldborg, Ulrika Öhrner*

HÅLLBARHETSREDOVISNING: *Ingrid Sandström*

ANSVARIG UTGIVARE: *Birgitta Svendén*

TRYCKERI: *Östertälje tryckeri*

STOLT PARTNER MasterCard
SAMARBETSPARTNERS Savana Wallenius Lines